

Ελίσα Δ. Αλεξανδρίδου

Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών

Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες

2η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δίκαιο
Εμπορικών Εταιριών
Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες

Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών

Ελίζα Δ. Αλεξανδρίδου

ISBN 978-960-562-620-4

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Θοδωρής Μαστρογιάννης
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Χρύσα Ζαργιαννάκη
Παραγωγή:	NB Production AM300916M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομικάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

Committed to excellence

Ελίζα Δ. Αλεξανδρίδου

Δίκαιο

Εμπορικών Εταιριών

Προσωπικές & Κεφαλαιουχικές Εταιρίες

2η έκδοση

NOMIKH BIBLIOΘHKH

Law of Business Associations Partnerships and Capital Companies

Eliza D. Alexandridou

Professor Emerita at Aristotle University of Thessaloniki

This edition presents the law of business associations, as in force, following several amendments to the relevant laws since the last edition of this book in 2012. The author analyses the characteristics and legislative regime of partnerships on the one hand (General Partnership, Limited Partnership, Dormant Partnership and Joint Venture) and capital companies –now called ‘entities’ under Law 4336/2015– on the other, as well as the manner in which the operation of the various business associations has been structured following recent developments. The analysis also focuses on new amendments introduced by Law 4403/2016, affecting both partnerships and companies.

ISBN 978-960-562-620-4

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKH BIBAIOΘHKH

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

*της Κωνσταντίνας
του Δημήτρη
του Αλέξανδρου*

Πρόλογος 2ης Έκδοσης

Καθώς από το 2012 μέχρι το 2016 υπήρξε αρκετή νομοθετική κινητικότητα στο δίκαιο των εμπορικών εταιριών, μια νέα έκδοση κρίθηκε απαραίτητη.

Μεταξύ άλλων, με το Ν 4308/2014 τροποποιήθηκε το δίκαιο των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των κεφαλαιουχικών εταιριών, οι οποίες πλέον αποκαλούνται «οντότητες», ενώ με το Ν 4336/2015, που αποτέλεσε Μέρος του Μνημονίου ΙΙΙ, εισήχθηκε νέο δίκαιο για τον έλεγχο των καταστάσεων αυτών. Πρόσφατα, τον Ιούλιο του 2016, με την ψήφιση του Ν 4403 αντικαταστάθηκαν ορισμένες από τις ρυθμίσεις του Ν 2190/20, ενώ προστέθηκαν και άλλες, κυρίως όσον αφορά στην έκθεση διαχείρισης, στη δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, στην έκθεση ελέγχου και στις διατυπώσεις δημοσιότητας των χρηματοοικονομικών και των μη χρηματοοικονομικών καταστάσεων των μεγάλων επιχειρήσεων και των ομίλων, όπως και των εισηγμένων εταιριών, με σκοπό την προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας προς τις αντίστοιχες ενωσιακές οδηγίες. Τροποποιήσεις υπήρξαν εντωμεταξύ και όσον αφορά στο ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο κατά τη σύσταση κάθε μιας από τις κεφαλαιουχικές εταιρίες.

Όσον αφορά στις προσωπικές εταιρίες, σημαντικό είναι το γεγονός ότι με το Ν 4403/2016 επεκτάθηκε ο χρόνος διατήρησης τους, ως μονοπρόσωπων εταιριών, ενώ επιβλήθηκε υποχρέωση δημοσίευσης των οικονομικών καταστάσεων ομόρρυθμων εταιριών ορισμένης σύνθεσης.

Η παρούσα έκδοση*, η οποία είναι ενημερωμένη μέχρι τον Αύγουστο του 2016, φιλοδοξεί να διευκολύνει τους φοιτητές, αλλά και τους νομικούς της θεωρίας και της πράξης στην κατανόηση των βασικών θεσμών και ρυθμίσεων του εταιρικού δικαίου.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται για άλλη μια φορά στον εκδοτικό οίκο «ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ» και στον κ. *Αντώνη Καρατζά* για τη συνέπεια και την επαγγελματική ευσυνειδησία, με την οποία διεκπεραίωσαν και την παρούσα έκδοση. Θα ήθελα επίσης και από τη θέση αυτή να συγχαρώ τον κ. Καρατζά για την επιλογή των συνεργατών του. Δίπλα στην κ. *Βούλα Παπαδογάμβρου* και την κ. *Μαρίνα Τσικουρή*, σταθερή αξία αποτελεί πλέον και η κ. *Μαίρη Ορφανού*, με την οποία συνεργάστηκα για την έκδοση αυτή.

Ελίζα Αλεξανδρίδου

Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

---

* Προηγώθηκε η έκδοση του 2012 και τρεις προγενέστερες εκδόσεις, στις οποίες οι προσωπικές και οι κεφαλαιουχικές εταιρίες είχαν εκτυπωθεί σε δύο ξεχωριστά τεύχη.

Πρόλογος 1ης Έκδοσης

Με το Ν 4072/2012 επιτέλους απέκτησε η ελληνική νομοθεσία αυτοτελή ρύθμιση για κάθε μία από τις προσωπικές εμπορικές εταιρίες. Εξάλλου, αρχής γενομένης με το Ν 3604/2007, ο οποίος επέφερε στην περί ανωνύμων εταιριών νομοθεσία σοβαρές τροποποιήσεις, προσθέτοντας και ρυθμίσεις περί εισηγμένων εταιριών, σταθμό αποτέλεσε η εισαγωγή με το Ν 3853/2010 του θεσμού της Υπηρεσίας μιας Στάσης, με τον οποίο απλοποιήθηκε σημαντικά η διαδικασία ίδρυσης όλων των εμπορικών εταιριών. Τέλος, μετά και τη θέση σε πλήρη εφαρμογή του Γενικού Εμπορικού Μητρώου από το 2012, μπορεί να υποστηρίξει κανείς ότι ο εκσυγχρονισμός της περί εμπορικών εταιριών νομοθεσίας, που επιχειρήθηκε την τελευταία πενταετία, αποτελεί πλέον πραγματικότητα.

Έκπληξη για το νομικό κόσμο υπήρξε η πρωτοβουλία των συντακτών του Ν 4072/2012 να προσθέσουν στη νομοθεσία μας νέο εταιρικό τύπο, την Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία. Η ιδέα ήταν να πραγματοποιηθεί ένα «προσεκτικό πείραμα» με την εισαγωγή μιας εταιρίας, η οποία, έχοντας τη δυνατότητα να συσταθεί με κεφάλαιο ενός ευρώ, προσφέρει ασφάλεια στους πιστωτές της, με μηχανισμούς του εταιρικού δικαίου, παρουσιάζοντας πλεονεκτήματα που την καθιστούν ελκυστική, ως επιχειρηματική επιλογή για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και πέραν των συνόρων της χώρας.

Στην επιτυχία του εγχειρήματος εκσυγχρονισμού του εταιρικού δικαίου ελπίζεται ότι θα συμβάλλουν η θεωρία και ο έλληνας δικαστής, ώστε στα δύσκολα χρόνια της οικονομικής κρίσης που ακολουθούν, να γίνει η χώρα μας ανταγωνιστική στον καίριας σημασίας για την ανάπτυξη τομέα του δικαίου των εμπορικών εταιριών.

Η παρούσα έκδοση φιλοδοξεί να διευκολύνει τους φοιτητές, αλλά και τους νομικούς της θεωρίας και της πράξης στην κατανόηση των νέων θεσμών και ρυθμίσεων του εταιρικού δικαίου.

Και από τη θέση αυτή θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. *Κατερίνα Φινοκαλιώτη*, υποψήφια διδάκτορα και την κ. *Μαγδαληνή Καρυπίδου*, επίσης υποψήφια διδάκτορα για την πολύτιμη συνδρομή τους κατά την ολοκλήρωση της συγγραφής του βιβλίου.

Τέλος, θερμές ευχαριστίες οφείλονται στον εκδοτικό οίκο ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ και στον κ. *Αντώνη Καρατζά* για την προθυμία με την οποία ανέλαβε και αυτή την έκδοση και για την άρτια διεκπεραίωσή της. Θα ήταν παράλειψη να μην ευχαριστήσω την κ. *Βούλα Παπαδογάμβρου* για την άψογη μεταξύ μας συνεργασία.

Ελίζα Αλεξανδρίδου

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	IX
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	XXXVII

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.....	3
§ 1. Εταιρικό δίκαιο - αντικείμενο του εταιρικού δικαίου - εταιρική σύμβαση	3
I. Εταιρικό δίκαιο.....	3
II. Αντικείμενο του εταιρικού δικαίου - μονοπρόσωπες εταιρίες	4
III. Εταιρική σύμβαση	5
§ 2. Οι εταιρίες του εμπορικού δικαίου - νομοθετική ρύθμιση - χαρακτηριστικά	6
I. Ρυθμίσεις του Ν 4072/2012	6
II. Καθιέρωση του Γενικού Εμπορικού Μητρώου	7
III. Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα του κάθε εταιρικού τύπου.....	8
§ 3. Διακρίσεις των εταιριών του εμπορικού δικαίου.....	11
I. Προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρίες.....	11
1. Αστική εταιρία - σωματείο.....	11
α. Η αστική εταιρία	11
β. Το σωματείο.....	11
2. Χαρακτηριστικά των προσωπικών εταιριών	12
3. Χαρακτηριστικά των κεφαλαιουχικών εταιριών	12
4. Υπαγωγή των εταιρικών τύπων στις παραπάνω κατ' ιδίαν κατηγορίες	13
5. Δυνατότητες μετριασμού του προσωπικού ή του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα κάθε εταιρικού τύπου.....	13

II. Εταιρίες με νομική προσωπικότητα - χωρίς νομική προσωπικότητα	14
1. Γενικά περί νομικής προσωπικότητας	14
2. Εταιρίες με νομική προσωπικότητα - χωρίς νομική προσωπικότητα.....	16
3. Συνέπειες απόκτησης νομικής προσωπικότητας από μια εταιρία.....	16
III. Εμπορικότητα των εταιριών - συστήματα απόκτησής της.....	17
1. Εταιρίες εμπορικές κατά το ουσιαστικό σύστημα	17
2. Εταιρίες εμπορικές κατά το τυπικό σύστημα	17
3. Συνέπειες απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας	17
§ 4. Η επιλογή του εταιρικού τύπου	18
I. Περιορισμοί στην επιλογή του εταιρικού τύπου	18
II. Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του εταιρικού τύπου.....	19
§ 5. Το εταιρικό δίκαιο στο πλαίσιο της έννομης τάξης.....	20
I. Εισαγωγικά.....	20
II. Εταιρικό δίκαιο και συνταγματικό δίκαιο	20
1. Ελευθερία ίδρυσης εταιρίας - δικαίωμα αυτοδιοίκησης	20
2. Δικαιώματα συμμετοχικής ιδιοκτησίας	21
3. Εφαρμογή της αρχής της ισότητας.....	22
III. Εταιρικό δίκαιο και ιδιωτικό διεθνές δίκαιο	22
1. Εισαγωγικά	22
2. Εφαρμοστέο δίκαιο - διεθνής δικαιοδοσία	22
IV. Εταιρικό δίκαιο και φορολογικό δίκαιο.....	24
§ 6. Νέες τάσεις του εταιρικού δικαίου και γενικό εταιρικό συμφέρον	25
§ 7. Εξελίξεις του εταιρικού δικαίου στο πλαίσιο της ΕΕ	27
I. Εταιρικές οδηγίες για την εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών - μελών της ΕΕ - Κανονισμοί.....	27
II. Η ελευθερία εγκατάστασης των εταιριών στον ενωσιακό χώρο και η νομολογία του ΔικΕΕ.....	28
III. Διασυννοριακές συγχωνεύσεις στο χώρο της ΕΕ	30

Η ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	31
§ 8. Εισαγωγικά - Οικονομική σημασία	31
§ 9. Σύσταση της εταιρίας	32
I. Κατάρτιση της εταιρικής σύμβασης	32
II. Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης.....	33
1. Καθορισμός του κοινού σκοπού	33
2. Ανάλυση υποχρέωσης προς επιδίωξη του κοινού σκοπού	33
3. Ανάλυση υποχρέωσης εισφοράς	33
§ 10. Εταιρική ιδιότητα - Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων	34
I. Εταιρική ιδιότητα	34
II. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων	35
1. Υποχρεώσεις των εταίρων	35
α. Περιουσιακής φύσης υποχρέωση - υποχρέωση καταβολής εισφοράς	35
β. Διοικητικής φύσης υποχρεώσεις	37
γ. Υποχρέωση πίστης	37
2. Δικαιώματα των εταίρων	38
α. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα	38
<i>αα. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη της εταιρίας</i>	38
<i>ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης</i>	39
β. Διοικητικής φύσης δικαιώματα	39
<i>αα. Δικαίωμα ψήφου</i>	39
<i>ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση της εταιρίας</i>	39
<i>γγ. Δικαίωμα ελέγχου της πορείας των εταιρικών υποθέσεων και πληροφόρησης</i>	39
III. Αμεταβίβαστο των δικαιωμάτων από την εταιρική σχέση.....	40
§ 11. Διοίκηση της εταιρίας - Λήψη των αποφάσεων για την οργάνωσή της	42
I. Διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων	42
1. Τρόπος άσκησης της διαχειριστικής εξουσίας	42
α. Διαχείριση εκ του νόμου	42
β. Συμβατική διαχείριση	42
2. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των διαχειριστών - Ευθύνη	43
3. Λήξη της εξουσίας των διαχειριστών.....	44

II. Λήψη των αποφάσεων για τη συγκρότηση και την οργάνωση της εταιρίας	45
§ 12. Περιουσία και ευθύνη για τα εταιρικά χρέη	46
I. Η περιουσία της αστικής εταιρίας.....	46
II. Η ευθύνη για τα εταιρικά χρέη.....	46
§ 13. Εκπροσώπηση της εταιρίας	47
I. Γενικά	47
II. Έκταση της εξουσίας προς εκπροσώπηση της εταιρίας.....	48
III. Συνέπειες υπέρβασης της εξουσίας προς εκπροσώπηση της εταιρίας	49
§ 14. Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων	50
I. Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής.....	50
II. Είσοδος νέου εταίρου.....	50
III. Αποχώρηση εταίρου	51
1. Έξοδος εταίρου	51
2. Αποκλεισμός εταίρου	51
§ 15. Λύση της εταιρίας	52
I. Γενικά	52
II. Λόγοι λύσης της εταιρίας	52
1. Παρέλευση του χρόνου διάρκειας της εταιρίας ορισμένου χρόνου	52
2. Λύση της εταιρίας με απόφαση των εταίρων.....	53
3. Επέλευση γεγονότων που αφορούν στα πρόσωπα των εταίρων	53
α. Ο θάνατος εταίρου	53
β. Η υποβολή εταίρου σε δικαστική συμπαράσταση	54
γ. Η κήρυξη εταίρου σε πτώχευση.....	54
4. Λύση της εταιρίας με καταγγελία.....	55
α. Τακτική καταγγελία	55
β. Έκτακτη καταγγελία	57
5. Η πραγματοποίηση ή το ανέφικτο του εταιρικού σκοπού	59
6. Συγκέντρωση των εταιρικών μεριδίων στο πρόσωπο ενός εταίρου.....	59
§ 16. Εκκαθάριση της εταιρίας.....	60
I. Γενικά	60

II. Πρόσωπα που αναλαμβάνουν το έργο της εκκαθάρισης	60
III. Εργασίες της εκκαθάρισης	61
IV. Πέρασ των εργασιών της εκκαθάρισης	64
V. Αναβίωση της αστικής εταιρίας	64

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	67
§ 17. Εισαγωγικά	67
I. Έννοια - νομική φύση	67
II. Οικονομική σημασία	67
III. Νομοθετική ρύθμιση.....	68
§ 18. Η σύσταση της εταιρίας	69
I. Προϋποθέσεις σύστασης	69
II. Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης.....	72
III. Συνέπειες μη τήρησης των προϋποθέσεων σύστασης της εταιρίας.....	73
1. Μη τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας - συμμετοχή ανίκανου προσώπου	73
α. Συνέπειες παράλειψης καταχώρισης της εταιρικής σύμβασης στο ΓΕΜΗ	73
β. Συνέπειες συμμετοχής στην εταιρία ανίκανου προσώπου	75
IV. Συνέπειες ελαττωματικής σύστασης της εταιρίας για άλλους λόγους.....	75
§ 18α. Εταιρική επωνυμία	76
§ 19. Εταιρική ιδιότητα - Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων	78
I. Εταιρική ιδιότητα	78
II. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των ομόρρυθμων εταίρων	79
1. Αρχές που διέπουν τις σχέσεις των εταίρων μεταξύ τους.....	79
2. Υποχρεώσεις των εταίρων	80
α. Περιουσιακής φύσης υποχρέωση - υποχρέωση καταβολής εισφοράς	80
β. Διοικητικής φύσης υποχρέωση - υποχρέωση συμμετοχής στη διοίκηση της εταιρίας.....	81
γ. Υποχρέωση πίστης	82

3. Δικαιώματα των ομόρρυθμων εταίρων	84
α. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα	84
αα. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	84
ββ. Δικαίωμα απολήψεων	86
γγ. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης	87
β. Διοικητικής φύσης δικαιώματα	87
αα. Δικαίωμα ψήφου	87
ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση της εταιρίας	88
γγ. Δικαίωμα ελέγχου της πορείας των εταιρικών υποθέσεων και δικαίωμα πληροφόρησης	88
δδ. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία της εκκαθάρισης	89
III. Μεταβιβαστό της εταιρικής συμμετοχής	89
IV. Αξιώσεις της εταιρίας έναντι των εταίρων και των εταίρων έναντι της εταιρίας – actio pro socio	90
1. Οι κατ’ ιδίαν αξιώσεις	90
2. Άσκηση των εταιρικών αξιώσεων - Actio pro socio	90
V. Η εταιρική περιουσία	91
§ 20. Διοίκηση της ομόρρυθμης εταιρίας	92
I. Διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων	92
1. Διαχείριση εκ του νόμου - Ατομική διαχείριση	92
2. Καταστατική διαχείριση	94
α. Ανάθεση της διαχειριστικής εξουσίας σε έναν ή περισσότερους εταίρους	94
β. Ανάθεση της διαχειριστικής εξουσίας σε τρίτο πρόσωπο	95
3. Διορισμός προσωρινών διαχειριστών από το δικαστήριο	97
II. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των διαχειριστών	97
1. Εισαγωγικά	97
2. Δικαιώματα των διαχειριστών	98
α. Δικαίωμα αμοιβής	98
β. Απαίτηση για απόδοση δαπανών	99
γ. Απαίτηση για κάλυψη ζημιών	99
3. Υποχρεώσεις των διαχειριστών	100
α. Υποχρέωση επιμελούς διοίκησης της εταιρίας	100
β. Υποχρέωση πίστης	100
γ. Υποχρέωση παροχής πληροφοριών και λογοδοσίας	102
III. Ευθύνη των διαχειριστών έναντι της εταιρίας	103

IV. Λήξη της εξουσίας των διαχειριστών	104
1. Λύση της εταιρίας	104
2. Απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	105
3. Ανάκληση του διαχειριστή.....	105
4. Παραίτηση του διαχειριστή.....	108
§ 21. Λήψη των αποφάσεων στην ομόρρυθμη εταιρία.....	109
§ 22. Εκπροσώπηση της εταιρίας.....	110
I. Εισαγωγικά - Έκταση της εξουσίας προς εκπροσώπηση της εταιρίας	110
II. Συνέπειες υπέρβασης της εξουσίας προς εκπροσώπηση της εταιρίας.....	111
1. Εκπροσώπηση καθ' υπέρβαση του εταιρικού σκοπού	111
2. Δικαιοπραξίες καθ' υπέρβαση του καταστατικού ή αποφάσεων των εταίρων	113
3. Δικαιοπραξίες από πρόσωπα στερούμενα της προς εκπροσώπηση εξουσίας	113
§ 23. Η ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων	114
I. Εισαγωγικά.....	114
II. Η ευθύνη των εταίρων	116
1. Χαρακτηριστικά της ευθύνης.....	116
α. Ευθύνη παράλληλη με αυτήν της εταιρίας	116
β. Ευθύνη άμεση	116
γ. Ευθύνη απεριόριστη	116
δ. Ευθύνη εις ολόκληρον	117
2. Ενστάσεις των εταίρων κατά των εταιρικών πιστωτών	118
α. Ενστάσεις κατά των κοινών εταιρικών πιστωτών	118
β. Ενστάσεις κατά των εταίρων ως πιστωτών	119
3. Περιεχόμενο της ευθύνης των εταίρων.....	119
4. Παράγοντες επίτασης της ευθύνης των εταίρων.....	120
III. Τα χρονικά όρια της ευθύνης των εταίρων.....	121
1. Ευθύνη του νεοεισερχόμενου εταίρου	121
2. Ευθύνη του εξερχόμενου εταίρου	122
3. Παραγραφή των αξιώσεων των εταιρικών πιστωτών κατά των εταίρων	123
§ 24. Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων	124
I. Εισαγωγικά.....	124

II. Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής	125
III. Είσοδος νέου εταίρου	128
IV. Αποχώρηση εταίρου	129
1. Εισαγωγικά.....	129
2. Εκούσια έξοδος εταίρου	129
3. Έξοδος εταίρου προκαλούμενη από ατομικό δανειστή του	131
4. Αποκλεισμός εταίρου	131
5. Δικαιώματα και υποχρεώσεις του εξερχόμενου ή αποκλειόμενου εταίρου	133
§ 25. Μετατροπή της ομόρρυθμης εταιρίας	134
I. Εισαγωγικά περί μετατροπής των εμπορικών εταιριών	134
II. Δυνατότητες μετατροπής της ομόρρυθμης εταιρίας	135
1. Μετατροπή της ομόρρυθμης εταιρίας σε ετερόρρυθμη	135
2. Μετατροπή της ομόρρυθμης εταιρίας σε ΕΠΕ, ΑΕ και ΙΚΕ	136
3. Μετατροπή των ΕΠΕ, ΑΕ και ΙΚΕ σε ομόρρυθμη εταιρία	136
§ 26. Λύση της ομόρρυθμης εταιρίας	136
I. Εισαγωγικά.....	136
II. Λόγοι λύσης της ΟΕ	138
1. Παρέλευση του χρόνου διάρκειας της εταιρίας	138
2. Λύση της εταιρίας με απόφαση των εταίρων.....	139
3. Λύση της εταιρίας λόγω κήρυξής της σε πτώχευση	140
4. Λύση της εταιρίας με δικαστική απόφαση	140
5. Λόγοι λύσης μη αναφερόμενοι στο νόμο	141
α. Γεγονότα που αφορούν μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων	141
β. Καταγγελία της εταιρίας.....	141
III. Συνέχιση της ομόρρυθμης εταιρίας κατά τα άρθρα 266 και 267 Ν 4072	141
1. Συνέχιση της εταιρίας σε περίπτωση πτώχευσής της.....	141
2. Συνέχιση της εταιρίας σε περίπτωση αποχώρησης όλων των εταίρων πλην ενός (μονοπρόσωπη εταιρία).....	142
§ 27. Εκκαθάριση της ομόρρυθμης εταιρίας	142
I. Εισαγωγικά.....	142
II. Διαδικασία της εκκαθάρισης	143
III. Πρόσωπα, που αναλαμβάνουν το έργο της εκκαθάρισης	144

IV. Εργασίες της εκκαθάρισης	144
V. Πέρασ των εργασιών της εκκαθάρισης.....	147
VI. Αναβίωση της ομόρρυθμης εταιρίας.....	148
§ 28. Αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα	150
H ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	151
§ 29. Εισαγωγικά.....	151
I. Έννοια - νομική φύση	151
II. Οικονομική σημασία	152
III. Νομοθετική ρύθμιση.....	152
§ 30. Η σύσταση της εταιρίας	153
I. Προϋποθέσεις σύστασης	153
II. Συνέπειες μη τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας.....	154
§ 30α. Εταιρική επωνυμία.....	154
§ 31. Νομική θέση του ετερόρρυθμου εταίρου	155
I. Εισαγωγικά	155
II. Εσωτερικές σχέσεις της εταιρίας.....	156
1. Υποχρεώσεις του ετερόρρυθμου εταίρου	156
α. Περιουσιακής φύσης υποχρέωση - υποχρέωση καταβολής εισφοράς	156
β. Υποχρέωση πίστης - κυρίως υποχρέωση μη ανταγωνισμού	156
2. Δικαιώματα του ετερόρρυθμου εταίρου	157
α. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα	157
<i>αα. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη .....</i>	<i>157</i>
<i>ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης .....</i>	<i>157</i>
β. Διοικητικής φύσης δικαιώματα	158
<i>αα. Δικαίωμα ελέγχου των εταιρικών λογαριασμών και των βιβλίων .....</i>	<i>158</i>
<i>ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία της εκκαθάρισης.....</i>	<i>158</i>
III. Εξωτερικές σχέσεις της εταιρίας	158
§ 32. Διοίκηση της ετερόρρυθμης εταιρίας	158

§ 33. Εκπροσώπηση της ετερόρρυθμης εταιρίας	161
§ 34. Ευθύνη του ετερόρρυθμου εταίρου	163
§ 35. Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων	165
I. Μεταβίβαση της εταιρικής συμμετοχής.....	165
II. Είσοδος νέου εταίρου.....	166
III. Αποχώρηση εταίρου	166
1. Εκούσια έξοδος εταίρου.....	166
2. Αποκλεισμός εταίρου	166
3. Άλλοι λόγοι αποχώρησης εταίρου	167
§ 36. Μετατροπή ΕΕ σε εταιρία άλλου τύπου	167
I. Μετατροπή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ομόρρυθμη.....	167
II. Μετατροπή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ΕΠΕ, ΑΕ και ΙΚΕ	167
III. Μετατροπή των ΕΠΕ, ΑΕ και ΙΚΕ σε ετερόρρυθμη εταιρία	167
§ 37. Λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας	168
§ 38. Εκκαθάριση της ετερόρρυθμης εταιρίας	168
§ 39. Ετερόρρυθμη εταιρία κατά μετοχές	169
Η ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ	171
§ 40. Εισαγωγικά	171
I. Έννοια - νομική φύση	171
II. Τυπολογικά χαρακτηριστικά της αφανούς εταιρίας	171
III. Οικονομική σημασία.....	173
IV. Νομοθετική ρύθμιση.....	174
§ 41. Η σύσταση της εταιρίας	175
I. Προϋποθέσεις σύστασης	175
II. Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης.....	176
III. Ελαττωματική σύσταση της αφανούς εταιρίας	176

§ 42. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων	177
I. Υποχρεώσεις των εταίρων	177
1. Περιουσιακής φύσης υποχρεώσεις - υποχρέωση καταβολής εισφοράς	177
2. Διοικητικής φύσης υποχρεώσεις.....	178
3. Υποχρέωση πίστης.....	178
II. Δικαιώματα των εταίρων	179
1. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα - Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	179
2. Διοικητικής φύσης δικαιώματα των εταίρων	181
§ 43. Διοίκηση - Λειτουργία της αφανούς εταιρίας	181
I. Διοίκηση της αφανούς εταιρίας.....	181
II. Λειτουργία της αφανούς εταιρίας	183
§ 44. Σχέσεις του εμφανούς εταίρου με τους τρίτους	184
I. Εισαγωγικά.....	184
II. Ευθύνη για τις εταιρικές υποχρεώσεις.....	184
§ 45. Λύση και εκκαθάριση της αφανούς εταιρίας	185
I. Λόγοι λύσης της εταιρίας.....	185
II. Εκκαθάριση της αφανούς εταιρίας	186
§ 46. Κήρυξη σε πτώχευση του εμφανούς εταίρου	188
Η ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ	189
§ 47. Εισαγωγικά	189
I. Έννοια - νομική φύση	189
II. Οικονομική σημασία	190
III. Νομοθετική ρύθμιση.....	191
§ 48. Η κοινοπραξία ως εταιρία	192
I. Εισαγωγικά.....	192
II. Διάκριση των κοινοπραξιών σε γνήσιες και μη γνήσιες.....	192
1. Η κοινοπραξία ως αστική εταιρία	193
α. Αστική εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα	193

β. Αστική εταιρία με νομική προσωπικότητα	194
2. Η κοινοπραξία ως προσωπική εμπορική εταιρία	194
§ 49. Σύσταση και λειτουργία της κοινοπραξίας ως εταιρίας	195
I. Προϋποθέσεις σύστασης	195
1. Η κοινοπραξία ως αστική εταιρία	195
2. Η κοινοπραξία ως ομόρρυθμη εταιρία	196
II. Εσωτερικές και εξωτερικές σχέσεις της κοινοπραξίας	196
§ 50. Περάτωση της κοινοπραξίας ως εταιρίας	197
Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ	199
§ 51. Εισαγωγικά.....	199
§ 52. Σύσταση του ΕΟΟΣ - Επωνυμία.....	201
I. Προϋποθέσεις σύστασης	201
II. Περιεχόμενο της ιδρυτικής σύμβασης του Ομίλου	203
III. Συνέπειες ελαττωματικής σύστασης του Ομίλου	204
IV. Η επωνυμία του Ευρωπαϊκού Ομίλου	204
§ 53. Εταιρική ιδιότητα - Υποχρεώσεις και δικαιώματα.....	205
I. Εταιρική ιδιότητα	205
1. Απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας	205
2. Απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	205
II. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των μελών του Ομίλου	206
1. Υποχρεώσεις των μελών του ομίλου	206
2. Δικαιώματα των μελών του Ομίλου	207
§ 54. Διαχείριση - Εκπροσώπηση - Λήψη των αποφάσεων.....	207
I. Εισαγωγικά.....	207
II. Διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων	208
III. Εκπροσώπηση του Ευρωπαϊκού Ομίλου.....	208
IV. Λήψη των αποφάσεων.....	209

§ 55. Ευθύνη των μελών του Ευρωπαϊκού Ομίλου.....	210
§ 56. Λύση και εκκαθάριση του Ευρωπαϊκού Ομίλου.....	211
I. Λύση του Ευρωπαϊκού Ομίλου	211
II. Εκκαθάριση του Ευρωπαϊκού Ομίλου.....	212
§ 57. Τελικές παρατηρήσεις	212

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ.....	217
§ 1. Εισαγωγικά.....	217
I. Έννοια - Βασικά χαρακτηριστικά - Νομική φύση της ανώνυμης εταιρίας.....	217
1. Έννοια	217
2. Βασικά χαρακτηριστικά της ανώνυμης εταιρίας	218
α. Εταιρία με νομική προσωπικότητα.....	218
β. Εταιρία εμπορική κατά το τυπικό σύστημα	218
γ. Εταιρία με κεφαλαιουχικό χαρακτήρα	219
δ. Εταιρία με σωματειακή συγκρότηση	219
ε. Εταιρία που διέπεται κυρίως από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου	219
3. Νομική φύση της ανώνυμης εταιρίας	219
II. Ιστορική εξέλιξη - Νομοθετική ρύθμιση	220
1. Ιστορική εξέλιξη	220
2. Νομοθετική ρύθμιση	221
α. Ο ΚΝ 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών	221
β. Λοιπά νομοθετήματα	221
γ. Νομοθετικό καθεστώς ειδικότερων τύπων ανωνύμων εταιριών	222
III. Οικονομική σημασία της ανώνυμης εταιρίας - Δικαιοπολιτικά προβλήματα	223
1. Οικονομική σημασία.....	223
2. Δικαιοπολιτικά προβλήματα – εταιρικό συμφέρον	224
IV. Άτυπες μορφές ανωνύμων εταιριών	225
1. Οικογενειακές ανώνυμες εταιρίες.....	226
2. Η «μικρή ανώνυμη εταιρία»	227
3. Μονοπρόσωπες ή οιονεί μονοπρόσωπες ανώνυμες εταιρίες	228

V. Η σημασία του κεφαλαίου στην ανώνυμη εταιρία.....	228
1. Εκδηλώσεις του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα στις εξωτερικές της σχέσεις	228
2. Εκδηλώσεις του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα στις εσωτερικές της σχέσεις	229
VI. Η δημοσιότητα στην ανώνυμη εταιρία	230
1. Εισαγωγικά	230
2. Δημοσιότητα μέσω του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ).....	230
α. Καταχώριση στο ΓΕΜΗ	231
β. Έννομες συνέπειες της καταχώρισης	233
3. Λοιπές διατυπώσεις δημοσιότητας και έννομες συνέπειες τήρησής τους	233
α. Λοιπές διατυπώσεις δημοσιότητας	233
β. Έννομες συνέπειες τήρησης των παραπάνω διατυπώσεων δημοσιότητας.....	234
§ 2. Ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας.....	235
I. Προϋποθέσεις ίδρυσης	235
1. Σύναψη καταστατικού	236
α. Περιεχόμενο του καταστατικού	237
<i>αα. Υποχρεωτικό περιεχόμενο .....</i>	<i>237</i>
ααα. Η εταιρική επωνυμία.....	237
βββ. Ο σκοπός της εταιρίας	238
γγγ. Η έδρα της εταιρίας	238
δδδ. Η διάρκεια της εταιρίας.....	239
εεε. Το ύψος και ο τρόπος καταβολής του μετοχικού κεφαλαίου.....	240
στ στ στ. Το είδος, ο αριθμός, η ονομαστική αξία και η έκδοση των μετοχών	240
ζζζ. Η δυνατότητα μετατροπής ονομαστικών μετοχών σε ανώνυμες και ανωνύμων μετοχών σε ονομαστικές	240
ηηη. Λοιπές ρυθμίσεις του καταστατικού.....	240
θθθ. Αναφορά σε στοιχεία που αφορούν ειδικότερα στο ιδρυτικό στάδιο της εταιρίας	241
<i>ββ. Απομάκρυνση από την αρχή της αυστηρότητας. Προαιρετικό περιεχόμενο του καταστατικού .....</i>	<i>241</i>
<i>γγ. Εξωεταιρικές συμφωνίες .....</i>	<i>242</i>
β. Ευθύνη των ιδρυτών της εταιρίας για πλημμέλειες του καταστατικού	243
2. Κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου	243
3. Κατάργηση της διοικητικής εποπτείας - Εξαίρεσεις	244
4. Δημοσιότητα κατά τη σύσταση της ανώνυμης εταιρίας	246
α. Διατυπώσεις δημοσιότητας	246
β. Έννομες συνέπειες της τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας.....	249

II. Ελαττωματική ίδρυση ανώνυμης εταιρίας.....	249
1. Γενικά	249
2. Λόγοι ακυρότητας της ανώνυμης εταιρίας.....	250
3. Άσκηση της αγωγής ακύρωσης και έννομες συνέπειες.....	251
4. Δυνατότητες θεραπείας της ακυρότητας	253
5. Διαδικασία εκκαθάρισης μετά την κήρυξη της ακυρότητας.....	253
III. Καθεστώς της υπό ίδρυση ανώνυμης εταιρίας.....	254
1. Γενικά	254
2. Ευθύνη ιδρυτών - υποχρεώσεις, δικαιώματα	254
§ 3. Μετοχικό κεφάλαιο – Αποθεματικά	256
I. Μετοχικό κεφάλαιο - Σημασία και νομοθετική κατοχύρωση - Σχετικοποίηση του ρόλου του	256
1. Μετοχικό κεφάλαιο - Διάκριση από εταιρική περιουσία	256
2. Νομοθετική κατοχύρωση του μετοχικού κεφαλαίου	256
α. Πρόβλεψη ελάχιστου ορίου μετοχικού κεφαλαίου	257
β. Δέσμευση της εταιρικής περιουσίας στο ύψος του μετοχικού κεφαλαίου	258
γ. Απαγόρευση διάθεσης μετοχών σε τιμή κατώτερη του αρτίου.....	258
δ. Περιορισμοί απόκτησης και απαγόρευση κάλυψης από την εταιρία δικών της μετοχών.....	259
ε. Απαγόρευση επιστροφής στους μετόχους των εισφορών τους.....	259
στ. Εκτίμηση των εισφορών σε είδος από ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων	260
ζ. Επιβολή αυστηρών διατυπώσεων για τις μεταβολές του κεφαλαίου	260
η. Εξασφάλιση της ακρίβειας των εγγραφών στον ισολογισμό	260
θ. Υποχρέωση σχηματισμού τακτικού αποθεματικού	260
3. Σχετικοποίηση του ρόλου του μετοχικού κεφαλαίου.....	260
II. Συγκέντρωση του μετοχικού κεφαλαίου.....	262
1. Κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου	262
α. Ιδιωτική κάλυψη	262
β. Κάλυψη με δημόσια προσφορά κινητών αξιών.....	262
<i>αα. Γενικά.....</i>	<i>262</i>
<i>ββ. Διαδικασία κάλυψης με δημόσια προσφορά κινητών αξιών .....</i>	<i>263</i>
<i>γγ. Αστική ευθύνη των υπεύθυνων για το ενημερωτικό δελτίο προσώπων .....</i>	<i>264</i>
2. Καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	265
α. Άμεση ή ολική καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	265

β. Τμηματική καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	266
<i>αα. Γενικά</i>	266
<i>ββ. Προϋποθέσεις τμηματικής καταβολής και συνέπειες μη καταβολής των οφειλόμενων δόσεων</i>	267
3. Εισφορές των μετόχων	268
α. Εισφορές σε χρήμα - Εισφορές σε είδος αποτιμητό σε χρήμα.....	269
β. Έλεγχος των εισφορών σε είδος από ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων	269
γ. Επέκταση του ελέγχου της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και σε άλλες παρεμφερείς περιπτώσεις.....	272
III. Δυνατότητες χρηματοδότησης της ανώνυμης εταιρίας	272
1. Αυτοχρηματοδότηση - Δανεισμός - Ονομαστική υποκεφαλαιοδότηση - Ενδιάμεση χρηματοδότηση	272
2. Χρηματοδότηση με τιτλοποίηση των απαιτήσεων.....	275
IV. Αποθεματικά της ανώνυμης εταιρίας	276
1. Γενικά	276
2. Είδη αποθεματικών	276
α. Φανερά αποθεματικά	276
<i>αα. Νόμιμο τακτικό αποθεματικό</i>	276
<i>ββ. Έκτακτα αποθεματικά</i>	277
β. Αφανή αποθεματικά	278
§ 4. Το διοικητικό συμβούλιο της ανώνυμης εταιρίας	279
I. Γενικά	279
II. Συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου	280
1. Σύσταση του διοικητικού συμβουλίου και εκλογή των μελών του.....	280
α. Γενικά	280
β. Εκλογή από τη γενική συνέλευση των μετόχων - Δυνατότητα εκλογής με τη διαδικασία του ψηφοδελτίου.....	281
<i>αα. Εκλογή από τη γενική συνέλευση</i>	281
<i>ββ. Δυνατότητα εκλογής με τη διαδικασία του ψηφοδελτίου</i>	282
γ. Αποκλίσεις από τον κανόνα της εκλογής από τη γενική συνέλευση	282
<i>αα. Διορισμός από μεμονωμένους μετόχους</i>	282
<i>ββ. Ορισμός των πρώτων μελών του δ.σ. από το καταστατικό</i>	283
<i>γγ. Εκλογή αναπληρωματικού μέλους του από το ίδιο το δ.σ.</i>	283
<i>δδ. Δυνατότητες αντιμετώπισης του προβλήματος του «κολοβού» δ.σ.</i>	283
<i>εε. Διορισμός προσωρινού δ.σ. από το δικαστήριο</i>	284
ααα. Η προϋπόθεση της έλλειψης διοίκησης	284

ββ. Η προϋπόθεση της σύγκρουσης συμφερόντων	285
2. Παύση της ιδιότητας των μελών του διοικητικού συμβουλίου	287
α. Λήξη της θτείας τους	287
β. Ανάκληση των μελών του διοικητικού συμβουλίου	288
γ. Παραίτηση, θάνατος, απώλεια της ικανότητας προς δικαιοπραξία	289
3. Διατυπώσεις δημοσιότητας του διορισμού και της παύσης των μελών του διοικητικού συμβουλίου	289
III. Σύγκληση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου	290
IV. Αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου	293
1. Διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων	293
2. Εκπροσώπηση της εταιρίας	294
α. Γενικά	294
β. Έκταση της εξουσίας του διοικητικού συμβουλίου προς εκπροσώπηση της εταιρίας	295
3. Ανάθεση αρμοδιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου σε μέλη του ή σε τρίτους - Υποδεέστερα διοικητικά όργανα	298
4. Οργάνωση υπηρεσίας εσωτερικού ελέγχου	301
V. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των μελών του διοικητικού συμβουλίου	301
1. Υποχρεώσεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου	301
α. Γενικά - Υποχρέωση επιμελούς διαχείρισης - Υποχρέωση πίστης	301
β. Αποχή από πράξεις ανταγωνισμού	303
γ. Αποχή από τη σύναψη απαγορευμένων συμβάσεων - Υποχρεούμενα πρόσωπα	304
αα. Συμβάσεις δανείων	307
ββ. Παροχή εγγυήσεων ή ασφαλειών υπέρ των παραπάνω προσώπων	307
γγ. Λοιπές συμβάσεις πλην των πιστωτικών	308
δδ. Συμβάσεις απαγορευόμενες βάσει του άρθρου 10	311
2. Δικαιώματα των μελών του διοικητικού συμβουλίου	312
α. Δικαίωμα αμοιβής	312
β. Δικαίωμα προαίρεσης απόκτησης μετοχών (stock options)	314
VI. Ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου	315
1. Γενικά	315
2. Ευθύνη έναντι της εταιρίας - Άσκηση της εταιρικής αγωγής	317
3. Ευθύνη έναντι των εταιρικών δανειστών	321
4. Υποχρεώσεις και ευθύνη των μελών του δ.σ. σε περιόδους οικονομικής κρίσης ...	323
5. Ποινική ευθύνη και ευθύνη για χρέη της εταιρίας προς το Δημόσιο	324

§ 5. Η γενική συνέλευση των μετόχων	325
I. Γενικά	325
II. Αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης - Είδη γενικών συνελεύσεων.....	326
1. Αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης.....	326
2. Είδη γενικών συνελεύσεων.....	328
α. Τακτική - Έκτακτη γενική συνέλευση	329
β. Συνήθης - καταστατική γενική συνέλευση	329
γ. Αρχική - Επαναληπτική γενική συνέλευση	330
δ. Καθολική γενική συνέλευση	330
ε. Γενική συνέλευση όλων των μετόχων - Γενική συνέλευση των προνομιούχων μετόχων	330
III. Σύγκληση και συγκρότηση της γενικής συνέλευσης - Διαδικασία λήψης των αποφάσεων	331
1. Σύγκληση της γενικής συνέλευσης.....	331
Προϋποθέσεις νόμιμης σύγκλησης	331
<i>αα. Αρμόδιο όργανο</i>	331
<i>ββ. Πρόσκληση για τη σύγκληση γενικής συνέλευσης-δημοσιεύσεις</i>	332
2. Συγκρότηση της γενικής συνέλευσης.....	334
α. Τόπος συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης	334
β. Πρόσωπα δικαιούμενα συμμετοχής στη γενική συνέλευση.....	335
<i>αα. Σε εταιρίες των οποίων οι μετοχές δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο</i>	335
<i>ββ. Σε εταιρίες των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο</i>	337
3. Διεξαγωγή των συζητήσεων	338
4. Διαδικασία λήψης των αποφάσεων	339
α. Οι προϋποθέσεις της νόμιμης απαρτίας και πλειοψηφίας	339
β. Απαιτούμενα από το νόμο ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας	340
<i>αα. Απαιτούμενα ποσοστά απαρτίας</i>	340
<i>ββ. Απαιτούμενα ποσοστά πλειοψηφίας</i>	341
γ. Περαιτέρω διαδικασία.....	343
IV. Ελαττωματικότητα των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης.....	344
1. Ακυρωσία των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης	345
α. Λόγοι ακυρωσίας.....	345
β. Άσκηση της αγωγής ακύρωσης	347
γ. Λήψη ασφαλιστικών μέτρων	348
δ. Αξίωση μετόχων για αποκατάσταση της ζημίας τους	348

2. Ακυρότητα των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης.....	349
α. Λόγοι ακυρότητας.....	349
β. Προβολή της ακυρότητας	350
γ. Διαδικαστικά ζητήματα.....	351
3. Ανυπόστατες αποφάσεις της γενικής συνέλευσης	353
§ 6. Οι ελεγκτές.....	354
I. Γενικά	354
II. Τακτικός έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας	354
1. Εισαγωγικά - Διακρίσεις των ανωνύμων εταιριών με κριτήριο την υποχρεωτικότητα του τακτικού ελέγχου	354
α. Εισαγωγικά	354
β. Διακρίσεις των ανωνύμων εταιριών με κριτήριο την υποχρεωτικότητα του τακτικού ελέγχου.....	355
<i>αα. Υποκείμενες σε υποχρεωτικό έλεγχο α.ε.</i>	356
<i>ββ. Μη υποκείμενες σε υποχρεωτικό έλεγχο α.ε.</i>	357
2. Νόμιμοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία - χορήγηση επαγγελματικής άδειας	357
α. Γενικά	357
β. Χορήγηση στους ελεγκτές επαγγελματικής άδειας - ανάκλησή της	358
3. Διορισμός και παύση των νόμιμων ελεγκτών	360
4. Υποχρεώσεις των νόμιμων ελεγκτών – έκθεση ελέγχου	361
5. Ευθύνη των νόμιμων ελεγκτών.....	362
6. Αμοιβή των νόμιμων ελεγκτών	363
7. Εφαρμογή των διεθνών ελεγκτικών προτύπων.....	363
§ 7. Εταιρική ιδιότητα - Νομική θέση του μετόχου	364
I. Γενικά	364
II. Απόκτηση και απώλεια της μετοχικής ιδιότητας - Εξαγορά μετοχών	366
1. Απόκτηση της μετοχικής ιδιότητας	366
2. Απώλεια της μετοχικής ιδιότητας	366
3. Εξαγορά των μετοχών από την εταιρία ή από τον πλειοψηφούντα μέτοχο	367
III. Μετοχική ιδιότητα – βασικές αρχές – χαρακτηριστικά	370
1. Αρχή της ισότητας.....	370
2. Αρχή της ελεύθερης μεταβίβασης.....	371
3. Αρχή του αδιαιρέτου - Λοιπές αρχές	371

4. Δυνατότητα ενσωμάτωσης της μετοχικής ιδιότητας σε έγγραφο - απρόσωπο αυτής	371
IV. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των μετόχων	372
1. Δικαιώματα των μετόχων	372
α. Γενικά	372
β. Διοικητικής φύσης δικαιώματα των μετόχων	374
<i>αα. Δικαίωμα ψήφου .....</i>	<i>374</i>
<i>ββ. Δικαίωμα πληροφόρησης .....</i>	<i>375</i>
γ. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα	377
<i>αα. Δικαίωμα στα κέρδη .....</i>	<i>377</i>
ααα. Το δικαίωμα στο πρώτο μέρος	378
βββ. Το δικαίωμα στα υπόλοιπα κέρδη	378
<i>ββ. Λοιπά περιουσιακής φύσης δικαιώματα .....</i>	<i>379</i>
2. Υποχρεώσεις των μετόχων	379
α. Υποχρέωση καταβολής εισφοράς	379
β. Υποχρέωση πίστης	380
V. Ευθύνη των μετόχων	381
1. Γενικά	381
2. Ευθύνη του κυριαρχούντος μετόχου έναντι της εταιρίας και των μετόχων της μειοψηφίας	381
3. Ευθύνη του κυριαρχούντος μετόχου έναντι των εταιρικών δανειστών	382
§ 8. Μετοχή	385
I. Γενικά	385
1. Η μετοχή ως αξιόγραφο	385
2. Ονομαστική, εσωτερική, χρηματιστηριακή αξία της μετοχής	386
II. Έκδοση των μετοχών	388
1. Ανώνυμες μετοχές	388
2. Ονομαστικές μετοχές	388
3. Άυλες μετοχές	390
III. Μεταβίβαση των μετοχών	391
1. Μεταβίβαση μετοχών εταιριών μη εισηγμένων σε χρηματιστήριο	391
α. Ανώνυμες μετοχές	391
β. Ονομαστικές μετοχές - Δεσμευμένες ονομαστικές μετοχές	391
2. Μεταβίβαση μετοχών εταιριών εισηγμένων σε χρηματιστήριο	394

IV. Απόκτηση από την ανώνυμη εταιρία ιδίων μετοχών.....	395
1. Γενικά	395
2. Απόκτηση κατά παράγωγο τρόπο - έννομες συνέπειες.....	396
α. Προϋποθέσεις	396
β. Ειδικότερες περιπτώσεις επιτρεπού απόκτησης ιδίων μετοχών	398
γ. Νομικό καθεστώς των ιδίων μετοχών	399
3. Απόκτηση με σκοπό ειδικότερα τη διανομή στους εργαζομένους	399
4. Σύσταση ενεχύρου επί ιδίων μετοχών και έννομες συνέπειες.....	400
5. Απόκτηση ιδίων μετοχών κατά πρωτότυπο τρόπο	401
6. Παροχή οικονομικής ενίσχυσης για την απόκτηση ιδίων μετοχών	402
V. Ειδικές κατηγορίες μετοχών.....	404
1. Προνομιούχες μετοχές	404
α. Γενικά	404
β. Παρεχόμενα από τις προνομιούχες μετοχές δικαιώματα	404
γ. Προνομιούχες μετοχές με δικαίωμα ή χωρίς δικαίωμα ψήφου	405
δ. Προνομιούχες μετοχές μετατρέψιμες σε κοινές	406
ε. Κατάργηση ή περιορισμός των προνομίων	406
2. Μετοχές επικαρπίας (απόσβεση του μετοχικού κεφαλαίου)	406
3. Εξαγοράσιμες μετοχές.....	408
VI. Απώλεια μετοχών.....	409
§ 9. Ιδρυτικοί τίτλοι - ομολογίες.....	409
I. Ιδρυτικοί τίτλοι	409
1. Γενικά	409
2. Κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι.....	410
3. Εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι	410
II. Ομολογίες.....	411
1. Γενικά	411
2. Έκδοση ομολογιακού δανείου	412
3. Δικαιώματα των ομολογιούχων	413
4. Οργάνωση των ομολογιούχων	413
α. Συνέλευση των ομολογιούχων	413
β. Εκπροσώπηση των ομολογιούχων	414
III. Είδη ομολογιακών δανείων	415
1. Κοινό ομολογιακό δάνειο	415

2. Ομολογιακό δάνειο με ανταλλάξιμες ομολογίες	415
3. Ομολογιακό δάνειο με μετατρέψιμες ομολογίες	415
4. Ομολογιακό δάνειο με δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	417
§ 10. Δικαιώματα της μειοψηφίας των μετόχων	417
I. Γενικά	417
II. Τα κατ' ιδίαν δικαιώματα της μειοψηφίας των μετόχων	420
1. Δικαίωμα πληροφόρησης	420
2. Δικαίωμα έκτακτου ελέγχου της διαχείρισης	422
α. Γενικά	422
β. Διενέργεια του έκτακτου ελέγχου	424
3. Δικαίωμα για σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης	425
4. Δικαίωμα για εγγραφή στην ημερησία διάταξη πρόσθετων θεμάτων	426
5. Δικαίωμα για αναβολή λήψης απόφασης από τη γενική συνέλευση	426
6. Δικαίωμα για διεξαγωγή ονομαστικής ψηφοφορίας	427
7. Λοιπά δικαιώματα της μειοψηφίας	427
α. Δικαίωμα ανάκλησης μελών του δ.σ. διορισθέντων από μεμονωμένους μετόχους (άρθρ. 18)	427
β. Δικαίωμα άσκησης της εταιρικής αγωγής (άρθρ. 22β)	427
γ. Δικαίωμα εναντίωσης στη λήψη ορισμένων αποφάσεων από τη γ.σ.	428
<i>αα. Απόφαση για παραίτηση από αξιώσεις αποζημίωσης κατά μελών του δ.σ. ή για σύναψη συμβιβασμού .....</i>	<i>428</i>
<i>ββ. Απόφαση για παροχή άδειας σύναψης συμβάσεων της εταιρίας με μέλη του δ.σ. .</i>	<i>428</i>
<i>γγ. Απόφαση για χορήγηση αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του δ.σ. ....</i>	<i>429</i>
δ. Δικαίωμα ακύρωσης απόφασης της γ.σ. (άρθρ. 35α)	429
ε. Δικαίωμα προβολής αιτήματος για λύση της εταιρίας (άρθρ. 48α παρ. 1)	429
στ. Δικαίωμα εξαγοράς των μετοχών των αιτούντων τη λύση της εταιρίας (άρθρ. 48α παρ. 5)	429
§ 11. Λογιστική οργάνωση της ΑΕ - Διάθεση των κερδών	430
I. Γενικά	430
II. Λογιστική οργάνωση – Λογιστικά αρχεία – Ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις	431
1. Γενικά	431
2. Τήρηση λογιστικών αρχείων	432
3. Κατάρτιση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων	433
α. Γενικά	433

β. Κατάρτιση του ισολογισμού	434
γ. Κατάρτιση της κατάστασης αποτελεσμάτων	435
δ. Κατάρτιση του προσαρτήματος	436
4. Αρχές που διέπουν την κατάρτιση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων	437
α. Αρχή της σαφήνειας	437
β. Αρχή της αλήθειας	437
5. Διαδικασία κατάρτισης και έγκρισης των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων	438
α. Κατάρτιση από το διοικητικό συμβούλιο - Έκθεση διαχείρισης - Έκθεση ελέγχου	438
β. Έγκριση από τη γενική συνέλευση και διατυπώσεις δημοσιότητας	441
γ. Ελαττωματική κατάρτιση του ισολογισμού	442
III. Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.....	442
IV. Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ).....	444
V. Διάθεση των κερδών	445
1. Γενικά	445
2. Αρμόδιο όργανο - Τρόπος διάθεσης των κερδών.....	446
§ 12. Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου.....	447
I. Γενικά	447
II. Πραγματική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου	448
1. Αύξηση με καταβολή εισφορών	448
α. Αρμόδιο για τη λήψη της απόφασης όργανο	448
<i>αα. Τακτική αύξηση του κεφαλαίου .....</i>	<i>448</i>
<i>ββ. Έκτακτη αύξηση κεφαλαίου .....</i>	<i>449</i>
ααα. Αύξηση με απόφαση της συνήθους γενικής συνέλευσης των μετόχων	449
βββ. Αύξηση με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου	450
<i>γγ. Αναγκαστική αύξηση κεφαλαίου.....</i>	<i>451</i>
β. Ανάληψη των μετοχών και καταβολή του νέου κεφαλαίου.....	453
<i>αα. Ανάληψη των μετοχών .....</i>	<i>453</i>
<i>ββ. Καταβολή του νέου κεφαλαίου και πιστοποίησή της - Συνέπειες μη εμπρόθεσμης καταβολής.....</i>	<i>454</i>
ααα. Καταβολή σε αυτούσιο χρήμα	454
βββ. Καταβολή με εισφορές σε είδος.....	455
γ. Δικαίωμα προτίμησης των μετόχων	455
<i>αα. Γενικά.....</i>	<i>455</i>

<i>ββ. Μέτοχοι νομιμοποιούμενοι να ασκήσουν το δικαίωμα προτίμησης</i>	456
<i>γγ. Άσκηση του δικαιώματος προτίμησης</i>	457
<i>δδ. Προϋποθέσεις κατάργησης ή περιορισμού του δικαιώματος προτίμησης</i>	457
2. Αύξηση με κεφαλαιοποίηση των κερδών	458
3. Αύξηση με τροπή του παθητικού σε κεφάλαιο.....	459
4. Αύξηση κεφαλαίου υπό αίρεση.....	460
III. Ονομαστική αύξηση του κεφαλαίου	460
1. Γενικά	460
2. Αύξηση του κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση των αφανών αποθεματικών	461
3. Αύξηση του κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση των εμφανών αποθεματικών	461
IV. Αύξηση του κεφαλαίου εταιριών εισηγμένων σε χρηματιστήριο.....	462
§ 13. Μείωση του μετοχικού κεφαλαίου	463
I. Πραγματική μείωση - Ονομαστική μείωση.....	463
1. Γενικά	463
2. Προϋποθέσεις μείωσης του κεφαλαίου	464
II. Διαδικασία μείωσης του κεφαλαίου	465
III. Μέθοδοι μείωσης του κεφαλαίου.....	466
§ 14. Τροποποίηση της δομής της ανώνυμης εταιρίας	468
I. Τροποποίηση του καταστατικού.....	468
1. Γενικά	468
2. Προϋποθέσεις τροποποίησης του καταστατικού	468
α. Λήψη απόφασης από τη γενική συνέλευση των μετόχων	468
β. Περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται σύμπραξη της Διοίκησης – Δημοσιότητα	469
II. Μετατροπή της ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία άλλου τύπου	470
1. Γενικά	470
2. Μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης	471
3. Μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία	472
4. Μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία.....	472
5. Μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε αστικό συνεταιρισμό	473
III. Μετατροπή άλλου τύπου εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία.....	473
1. Μετατροπή εταιρίας περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμη εταιρία	473
2. Μετατροπή Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία.....	474

3. Μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας σε ανώνυμη εταιρία	474
IV. Συγχώνευση ανωνύμων εταιριών	476
1. Γενικά	476
2. Είδη συγχωνεύσεων	477
α. Συγχώνευση με απορρόφηση	478
<i>αα. Εισαγωγικά</i>	478
<i>ββ. Διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση</i>	478
<i>γγ. Ολοκλήρωση της διαδικασίας - Έννομες συνέπειες</i>	481
<i>δδ. Προστασία των εταιρικών δανειστών και των μετόχων της μειοψηφίας των συγχωνευόμενων εταιριών</i>	482
ααα. Προστασία των εταιρικών δανειστών και των λοιπών τρίτων	482
βββ. Προστασία των μετόχων της μειοψηφίας των συγχωνευόμενων εταιριών ..	484
<i>εε. Ακυρότητα της συγχώνευσης ανωνύμων εταιριών με απορρόφηση</i>	486
ααα. Γενικά	486
βββ. Λόγοι ακυρότητας της συγχώνευσης	486
γγγ. Κήρυξη της ακυρότητας της συγχώνευσης	487
δδδ. Αναδρομικότητα της ανατροπής της συγχώνευσης - Αναβίωση των απορροφούμενων εταιριών	488
β. Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας	488
γ. Συγχώνευση με εξαγορά ανώνυμης εταιρίας.....	489
V. Διάσπαση της ανώνυμης εταιρίας.....	489
1. Γενικά	489
2. Διάσπαση ανώνυμης εταιρίας με απορρόφηση	490
α. Διαδικασία	490
β. Ολοκλήρωση της διαδικασίας διάσπασης με απορρόφηση - Έννομες συνέπειες	491
γ. Προστασία των συμφερόντων των εταιρικών δανειστών και των μετόχων της διασπώμενης εταιρίας.....	491
<i>αα. Προστασία των συμφερόντων των εταιρικών δανειστών</i>	491
<i>ββ. Προστασία των συμφερόντων των μετόχων της διασπώμενης εταιρίας</i>	492
δ. Ακυρότητα της διάσπασης με απορρόφηση.....	492
3. Άλλοι τρόποι διάσπασης ανώνυμης εταιρίας	492
VI. Απόσπαση κλάδου επιχείρησης (απόσχιση εταιρίας).....	494
VII. Εξαγορά επιχείρησης	495
§ 15. Λύση και εκκαθάριση της ανώνυμης εταιρίας – Αναβίωση	496
I. Λύση της ανώνυμης εταιρίας	496
1. Λύση λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας της εταιρίας	496

2. Λύση με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων	496
3. Λύση λόγω κήρυξης της εταιρίας σε πτώχευση.....	496
4. Λύση λόγω μείωσης των ιδίων κεφαλαίων κάτω από το 1/2 του μετοχικού κεφαλαίου	497
5. Λύση με δικαστική απόφαση	497
α. Λύση για τους λόγους που ορίζονται στο άρθρο 48 Ν 2190.....	497
β. Λύση μετά από αγωγή μετόχων της μειοψηφίας λόγω ύπαρξης σπουδαίου λόγου (άρθρο 48α)	498
γ. Λύση λόγω παρόδου άπρακτης της προθεσμίας εξαγοράς των μετοχών των μειοψηφισάντων στη γ.σ. μετόχων (άρθρο 49 παρ. 5)	500
δ. Λοιπά ζητήματα σχετικά με τη λύση της ΑΕ	500
II. Εκκαθάριση της ανώνυμης εταιρίας	500
1. Γενικά	500
2. Διορισμός - νομική θέση - ευθύνη των εκκαθαριστών	501
3. Διαδικασία της εκκαθάρισης.....	502
4. Λήξη του σταδίου της εκκαθάρισης - Έννομες συνέπειες.....	504
III. Αναβίωση της ανώνυμης εταιρίας	505
§ 15α. Η εισηγμένη ανώνυμη εταιρία	506
I. Γενικά	506
II. Η εισαγωγή κινητών αξιών σε οργανωμένη αγορά.....	507
1. Προϋποθέσεις σχετικές με την εταιρία	507
2. Προϋποθέσεις σχετικές με τις μετοχές της εταιρίας	508
3. Αρμόδιο για τον έλεγχο όργανο	508
III. Υποχρεώσεις της εισηγμένης εταιρίας - Υποχρεώσεις προσώπων συνδεδεμένων με αυτήν	509
1. Υποχρεώσεις της εισηγμένης εταιρίας	509
α. Υποχρέωση ίσης μεταχείρισης των επενδυτών.....	509
β. Υποχρέωση πληροφόρησης των επενδυτών.....	509
<i>αα. Παροχή πληροφοριών πριν από την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο (ενημερωτικό δελτίο).....</i>	<i>509</i>
<i>ββ. Παροχή πρόσθετων πληροφοριών μετά την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο .....</i>	<i>510</i>
2. Υποχρεώσεις προσώπων συνδεδεμένων με την εισηγμένη εταιρία.....	511
IV. Εταιρική διακυβέρνηση εισηγμένων ανωνύμων εταιριών	512
1. Γενικά	512
α. Ανάγκη καθιέρωσης όμοιων προδιαγραφών ευθύνης των διοικούντων εισηγμένες ΑΕ σε διεθνές επίπεδο	512

β. Η προώπιση του γενικού εταιρικού συμφέροντος ως υποχρέωση των διοικούντων	513
2. Σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου των εισηγμένων εταιριών	515
3. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας (ΕΚΛ)	516
4. Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου - Αρμοδιότητες	516
5. Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου - Επενδυτικό Σχέδιο	517
6. Ευθύνη των μελών του δ.σ - Κυρώσεις	517
V. Δημόσια πρόταση αγοράς κινητών οξιών - Υποχρεώσεις της εισηγμένης εταιρίας	518
VI. Ενίσχυση της προστασίας των μετόχων εισηγμένων εταιριών κατά την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων τους	520
§ 15β. Εξελίξεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	522
I. Η Ευρωπαϊκή Εταιρία	522
II. Η Πρόταση Κανονισμού για την Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (Societas Privata Europaea - SPE)	523
III. Η Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία (Societas Cooperativa Europaea)	524
Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	525
§ 16. Εισαγωγικά	525
I. Έννοια - Βασικά χαρακτηριστικά - Νομική φύση της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	525
II. Ιστορική εξέλιξη - Νομοθετική ρύθμιση - Οικονομική σημασία	527
1. Ιστορική εξέλιξη	527
2. Νομοθετική ρύθμιση	527
3. Οικονομική σημασία	528
III. Εκδηλώσεις του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	528
IV. Η δημοσιότητα στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης	529
1. Γενικά	529
2. Έννομες συνέπειες τήρησης των διατυπώσεων δημοσιότητας	529

§ 17. Σύσταση της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης.....	530
I. Προϋποθέσεις σύστασης	530
1. Σύνταξη του καταστατικού	530
α. Υποχρεωτικό περιεχόμενο του καταστατικού	531
β. Προαιρετικό περιεχόμενο του καταστατικού - Εξωεταιρικές συμφωνίες.....	531
2. Καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου.....	532
3. Τήρηση των διατυπώσεων δημοσιότητας.....	533
II. Ελαττωματική σύσταση εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	534
1. Λόγοι ακυρότητας.....	534
2. Άσκηση αγωγής ακύρωσης και έννομες συνέπειες	535
III. Καθεστώς της υπό ίδρυση εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	536
1. Γενικά	536
2. Ευθύνη των ιδρυτών της υπό ίδρυση εταιρίας.....	537
§ 18. Εταιρικό κεφάλαιο – Εταιρικό μερίδιο – Μερίδα συμμετοχής – Αποθεματικά	537
I. Γενικά	537
II. Σχηματισμός του εταιρικού κεφαλαίου - Εισφορές σε είδος.....	538
III. Εταιρικό μερίδιο και μερίδα συμμετοχής	539
1. Εταιρικό μερίδιο	539
2. Μερίδα συμμετοχής.....	540
IV. Αποθεματικά.....	541
§ 19. Οργάνωση της εταιρίας - Διαχείριση και εκπροσώπηση	542
I. Οργάνωση της εταιρίας.....	542
II. Διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρίας.....	543
1. Γενικά	543
2. Αρμοδιότητες των διαχειριστών - Συνέπειες υπέρβασης της προς εκπροσώπηση αρμοδιότητάς τους.....	544
3. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των διαχειριστών	545
III. Ευθύνη των διαχειριστών	546
1. Γενικά	546
2. Παράβαση της υποχρέωσης μη ανταγωνισμού.....	548
3. Περιπτώσεις επιβολής αυστηρότερης ευθύνης	549

IV. Παύση της ιδιότητας των διαχειριστών	550
1. Ανάκληση των διαχειριστών	550
2. Παραίτηση των διαχειριστών	551
V. Διορισμός προσωρινών διαχειριστών	552
§ 20. Η συνέλευση των εταίρων	554
I. Αρμοδιότητες - Είδη συνελεύσεων	554
1. Αρμοδιότητες της συνέλευσης των εταίρων	554
2. Είδη συνελεύσεων	555
α. Τακτική και έκτακτη συνέλευση	555
β. Συνήθης και καταστατική συνέλευση	555
II. Διατυπώσεις σύγκλησης - Διαδικασία λήψης των αποφάσεων	556
1. Διατυπώσεις σύγκλησης της συνέλευσης των εταίρων	556
2. Διαδικασία λήψης των αποφάσεων	556
III. Ελαττωματικότητα των αποφάσεων της συνέλευσης των εταίρων	559
§ 21. Ελεγκτές	561
§ 22. Εταιρική ιδιότητα - Νομική θέση του εταίρου	561
I. Απόκτηση και απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	561
1. Απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας	561
2. Απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	562
II. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων	562
1. Δικαιώματα των εταίρων	562
α. Διοικητικής φύσης δικαιώματα	562
<i>αα. Δικαίωμα ψήφου .....</i>	<i>562</i>
<i>ββ. Δικαίωμα ελέγχου και πληροφόρησης .....</i>	<i>564</i>
<i>γγ. Άλλα διοικητικής φύσης δικαιώματα .....</i>	<i>565</i>
<i>δδ. Δικαιώματα της μειοψηφίας των εταίρων .....</i>	<i>565</i>
β. Περιουσιακής φύσης δικαιώματα	565
<i>αα. Δικαίωμα στα κέρδη .....</i>	<i>566</i>
<i>ββ. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης .....</i>	<i>568</i>
2. Υποχρεώσεις των εταίρων	568
α. Διοικητικής φύσης υποχρεώσεις - Υποχρέωση πίστης	568
β. Περιουσιακής φύσης υποχρεώσεις - Υποχρέωση συμπληρωματικών εισφορών και άλλων παρεπόμενων παροχών	568

III. Ευθύνη των εταίρων	570
1. Ευθύνη έναντι της εταιρίας και των λοιπών εταίρων	570
2. Ευθύνη έναντι των τρίτων	570
α. Σε περίπτωση ελαττωματικής σύστασης της εταιρίας	571
β. Σε περίπτωση δανειοδότησης της εταιρίας	571
γ. Ευθύνη ειδικότερα του κυριαρχούντος εταίρου	572
§ 23. Μεταβολές στα πρόσωπα των εταίρων	573
I. Γενικά	573
II. Μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων	573
1. Γενικά	573
2. Διατυπώσεις μεταβίβασης των εταιρικών μεριδίων	574
III. Είσοδος νέου εταίρου	575
IV. Αποχώρηση εταίρου	575
1. Εκουσία έξοδος εταίρου	575
2. Αποκλεισμός εταίρου	577
3. Απόδοση στον εξερχόμενο ή στον αποκλειόμενο εταίρο της αξίας της μερίδας συμμετοχής του	577
§ 24. Λογιστική οργάνωση της ΕΠΕ – Διάθεση των κερδών	579
I. Γενικά	579
II. Διαδικασία κατάρτισης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και διάθεση κερδών	580
1. Διαδικασία κατάρτισης των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων	580
2. Διάθεση των κερδών	580
§ 25. Μεταβολές του εταιρικού κεφαλαίου	581
I. Αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου	581
1. Γενικά - Δικαίωμα προτίμησης των εταίρων	581
2. Διαδικασία αύξησης του εταιρικού κεφαλαίου	582
II. Μείωση του εταιρικού κεφαλαίου	583
1. Γενικά	583
2. Διαδικασία μείωσης του κεφαλαίου	583
3. Μέθοδοι μείωσης του κεφαλαίου	584

§ 26. Τροποποίηση της δομής της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	585
I. Τροποποίηση του καταστατικού.....	585
II. Μετατροπή της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης	586
1. Μετατροπή σε εταιρία άλλου τύπου	586
α. Μετατροπή ΕΠΕ σε ΑΕ και σε ΙΚΕ.....	586
β. Μετατροπή ΕΠΕ σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία	586
γ. Μετατροπή ΕΠΕ σε αστικό συνεταιρισμό	586
2. Μετατροπή άλλων εταιρικών τύπων σε ΕΠΕ	587
III. Συγχώνευση εταιριών περιορισμένης ευθύνης	587
§ 27. Λύση και εκκαθάριση της ΕΠΕ - Αναβίωση	589
I. Λύση της ΕΠΕ.....	589
1. Λύση λόγω παρόδου του χρόνου διάρκειας της εταιρίας	589
2. Λύση με απόφαση της συνέλευσης των εταίρων	589
3. Λύση λόγω κήρυξης της εταιρίας σε πτώχευση.....	590
4. Λύση με δικαστική απόφαση	590
α. Λύση μετά από αγωγή εταίρων της μειοψηφίας	590
β. Λύση μετά από αγωγή του εξερχόμενου εταίρου	591
5. Λύση λόγω μείωσης της εταιρικής περιουσίας κάτω από το 1/2 του εταιρικού κεφαλαίου	591
II. Εκκαθάριση της εταιρίας	592
1. Γενικά	592
2. Διαδικασία της εκκαθάρισης.....	593
3. Λήξη του σταδίου της εκκαθάρισης.....	594
III. Αναβίωση της εταιρίας.....	594
§ 28. Η μονοπρόσωπη εταιρία περιορισμένης ευθύνης	595
I. Γενικά	595
II. Σύσταση και λειτουργία της μονοπρόσωπης ΕΠΕ.....	596
1. Διατυπώσεις σύστασης ή εξέλιξης μιας ΕΠΕ σε μονοπρόσωπη	596
2. Λειτουργία της μονοπρόσωπης ΕΠΕ	597
α. Η διαχείριση και η εκπροσώπηση της εταιρίας από τον μοναδικό εταίρο.....	597
β. Η λήψη των αποφάσεων από τον μοναδικό εταίρο.....	598
III. Ευθύνη του εταίρου της μονοπρόσωπης ΕΠΕ	598
IV. Περιορισμοί σε σχέση με τη συμμετοχή σε μονοπρόσωπη ΕΠΕ.....	599

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	601
§ 29. Εισαγωγικά	601
I. Η ανάγκη ενός νέου εταιρικού τύπου.....	601
II. Βασικά χαρακτηριστικά της ΙΚΕ	603
§ 30. Ίδρυση της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας	605
I. Προϋποθέσεις ίδρυσης.....	605
II. Διαδικασία ίδρυσης της εταιρίας	607
III. Ελαττωματική ίδρυση της εταιρίας.....	609
§ 31. Διαχείριση και εκπροσώπηση της εταιρίας	611
I. Γενικά	611
II. Διαχείριση της εταιρίας	611
1. Διαχείριση εκ του νόμου	611
2. Καταστατική διαχείριση.....	611
III. Ανάκληση του διαχειριστή	613
IV. Έλλειψη διαχειριστών.....	613
V. Εξουσίες του διαχειριστή - Διαχείριση, εκπροσώπηση της εταιρίας.....	614
VI. Υποχρεώσεις του διαχειριστή.....	614
VII. Ευθύνη του διαχειριστή.....	616
§ 32. Η συνέλευση των εταίρων	617
I. Γενικά	617
II. Σύγκληση της συνέλευσης των εταίρων	618
III. Διεξαγωγή των εργασιών της συνέλευσης των εταίρων	619
1. Συμμετοχή στη συνέλευση και λήψη των αποφάσεων	619
2. Λήψη αποφάσεων εκτός συνέλευσης	620
3. Ελαττωματικές αποφάσεις της συνέλευσης των εταίρων	620
§ 33. Οι εισφορές των εταίρων - τριμερής διάκριση των εισφορών	621
I. Γενικά	621
II. Κεφαλαιακές εισφορές	622

III. Εξωκεφαλαιακές εισφορές	623
IV. Εγγυητικές εισφορές.....	624
V. Απαγόρευση επιστροφής των εισφορών	627
VI. Δυνατότητα εξαγοράς υποχρεώσεων από εξωκεφαλαιακές ή εγγυητικές εισφορές	627
§ 34. Τα εταιρικά μερίδια	629
I. Γενικά	629
II. Μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων εν ζωή.....	630
III. Μεταβίβαση εταιρικών μεριδίων αιτία θανάτου	631
IV. Αδυναμία απόκτησης ιδίων μεριδίων από την εταιρία	632
V. Αναγκαστική εκποίηση εταιρικών μεριδίων	632
§ 35. Μεταβολές στη σύνθεση της εταιρίας.....	633
I. Είσοδος νέου εταίρου ή ανάληψη νέων εισφορών από υπάρχοντες εταίρους	633
II. Αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου.....	634
III. Μείωση του εταιρικού κεφαλαίου.....	635
IV. Αποχώρηση εταίρου	636
1. Έξοδος εταίρου.....	636
2. Αποκλεισμός εταίρου	637
§ 36. Νομική θέση των εταίρων – Σχέσεις εταίρων με την εταιρία και σχέσεις μεταξύ τους.....	638
I. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων	638
1. Γενικά	638
2. Δικαιώματα των εταίρων	639
3. Υποχρεώσεις των εταίρων	639
II. Δικαιώματα της μειοψηφίας	640
III. Συμβάσεις της εταιρίας με εταίρους ή με τον διαχειριστή.....	640
§ 37. Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις - Ελεγκτές - Διανομή κερδών.....	642
I. Ετήσιες οικονομικές καταστάσεις - Ελεγκτές.....	642
II. Διανομή κερδών.....	643

§ 38. Μετατροπή Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας	644
I. Μετατροπή ΙΚΕ σε άλλη εταιρική μορφή.....	644
II. Μετατροπή άλλης εταιρικής μορφής σε ΙΚΕ.....	645
§ 39. Συγχώνευση Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιριών	646
§ 40. Περάτωση της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας	647
I. Λύση της εταιρίας	647
1. ΙΚΕ σε κατάσταση επαπειλούμενης αδυναμίας εκπλήρωσης οφειλών.....	647
2. Άλλοι λόγοι λύσης της ΙΚΕ	647
II. Εκκαθάριση της εταιρίας	648
1. Γενικά	648
2. Εργασίες της εκκαθάρισης.....	648
III. Αναβίωση της εταιρίας.....	649
§ 41. Λοιπά ζητήματα αναφερόμενα στην ΙΚΕ	649
ΟΜΙΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	651
§ 42. Όμιλοι επιχειρήσεων	651
I. Γενικά	651
1. Εισαγωγικά - Οικονομική σημασία των ομίλων επιχειρήσεων.....	651
2. Τρόποι σύνδεσης επιχειρήσεων	652
3. Προσπάθειες εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών στο πλαίσιο της ΕΕ	653
II. Νομοθετική ρύθμιση των ομίλων - Είδη συνδεδεμένων επιχειρήσεων.....	654
1. Νομοθετική ρύθμιση	654
2. Είδη συνδεδεμένων επιχειρήσεων	655
III. Υποχρέωση κατάρτισης ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.....	657
IV. Επιπτώσεις της σύνδεσης επιχειρήσεων	658
1. Επιπτώσεις της σύνδεσης επιχειρήσεων στην ελεγχόμενη ΑΕ, στους δανειστές της και στους μετόχους της μειοψηφίας	658
α. Επιπτώσεις της σύνδεσης στην ίδια την ελεγχόμενη ΑΕ.....	658
β. Επιπτώσεις στους δανειστές και στους μετόχους της μειοψηφίας της ελεγχόμενης ΑΕ.....	659
<i>αα. Προστασία των δανειστών της ελεγχόμενης ΑΕ</i>	660

<i>ββ. Προστασία των μετόχων της μειοψηφίας της ελεγχόμενης ΑΕ.....</i>	<i>662</i>
2. Επιπτώσεις της σύνδεσης επιχειρήσεων στους μετόχους της μειοψηφίας της ελέγχουσας ΑΕ.....	663
3. Επιπτώσεις της σύνδεσης επιχειρήσεων στην ΕΠΕ ως ελεγχόμενη ή ως ελέγχουσα.....	664
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	667
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ.....	699

§ 3. Διακρίσεις των εταιριών του εμπορικού δικαίου

I. Προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρίες

Πριν από την ανάπτυξη της διάκρισης των εταιριών του εμπορικού δικαίου με βάση, ως προέχον το προσωπικό ή αντίθετα το κεφαλαιουχικό στοιχείο, πρέπει να γίνει σύντομη αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά της *αστικής εταιρίας*, ως κυριότερου τύπου προσωπικής ένωσης προσώπων και του *σωματείου*, ως κυριότερου τύπου κεφαλαιουχικής ένωσης προσώπων. Τούτο επειδή οι διατάξεις του ΑΚ για την αστική εταιρία τυγχάνουν εφαρμογής για την πλήρωση των κενών που υπάρχουν στις κατ' ιδίαν ρυθμίσεις των προσωπικών εταιριών (βλ. άρθρ. 249 παρ. 2 για την ΟΕ, 271 παρ. 2 για την ΕΕ, 285 παρ. 3 για την αφανή εταιρία Ν 4072/12), ενώ οι διατάξεις του ΑΚ για το σωματείο, μπορούν να τυγχάνουν εφαρμογής για την πλήρωση των κενών, που υπάρχουν στις διατάξεις των κατ' ιδίαν κεφαλαιουχικών εταιριών.

1. Αστική εταιρία - σωματείο

α. Η αστική εταιρία

Η αστική εταιρία ρυθμίζεται από τις ΑΚ 741 επ. Πρόκειται για εταιρία που συστήνεται με σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων, τα οποία αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση, με κοινές εισφορές να επιδιώξουν κοινό σκοπό, ιδίως οικονομικό.

Η αστική εταιρία δεν έχει νομική προσωπικότητα, εκτός αν τηρηθούν ορισμένες πρόσθετες διατυπώσεις δημοσιότητας, που προβλέπονται στην ΑΚ 784.

Χαρακτηριστικό της αστικής εταιρίας είναι ότι συμμετέχει σε αυτήν μικρός αριθμός ατόμων. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο στην αστική εταιρία η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανατίθεται κατά κανόνα σε όλους τους εταίρους, οι οποίοι συνιστούν το ανώτατο όργανο της εταιρίας, οι δε αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται από αυτούς ομόφωνα¹.

Η αστική εταιρία έχει τη *δομή της ατομιστικής ή άλλως, κλειστής ένωσης προσώπων*, την ίδια δε δομή έχουν όλες οι προσωπικές εταιρίες, όπως θα εκτεθεί στη συνέχεια.

β. Το σωματείο

Το σωματείο ρυθμίζεται από τις ΑΚ 78 επ. Είναι πολυμελής ένωση προσώπων, η οποία πρέπει να αποτελείται από είκοσι τουλάχιστον μέλη.

Το σωματείο έχει νομική προσωπικότητα, την οποία αποκτά με την πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων και την εγγραφή του στο Βιβλίο Σωματείων, το οποίο τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Μέλη του σωματείου μπορεί να είναι όχι μόνον

1. Για την αστική εταιρία βλ. λεπτομερώς § 8 επ.

φυσικά αλλά και ν.π. Όργανα του σωματείου είναι η γ.σ., ενώ ένα ολιγομελές όργανο διοίκησης, το δ.σ., επιδιώκει την επίτευξη του σκοπού του.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δίνουν στο σωματείο *δομή με σωματειακή οργάνωση*, όμοια με τη δομή που συναντάται κυρίως στις κεφαλαιουχικές εταιρίες.

Πρέπει να γίνει μνεία ειδικά για το σκοπό του σωματείου, ο οποίος είναι πάντοτε μη κερδοσκοπικός, μπορεί δε να είναι επιστημονικός, ψυχαγωγικός, θρησκευτικός, ιδεολογικός, αθλητικός κ.ο.κ. Παράδειγμα σωματείου αποτελούν και οι ενώσεις καταναλωτών².

2. Χαρακτηριστικά των προσωπικών εταιριών

4 Στις προσωπικές εταιρίες προέχουσα σημασία έχει η προσωπική συμβολή του κάθε εταίρου στη λειτουργία της εταιρίας.

Στις εταιρίες αυτές όλοι οι εταίροι έχουν ίσα δικαιώματα και ίσες υποχρεώσεις, ισχύει λοιπόν η αρχή της ισότητας των εταίρων, ανεξαρτήτως εισφοράς, εκτός αντίθετης πρόβλεψης στο καταστατικό.

Όσον αφορά στις σχέσεις μεταξύ των εταίρων, πρέπει να τονιστεί ότι είναι απαραίτητη η στενή συνεργασία μεταξύ τους και ότι οι αποφάσεις τους λαμβάνονται καταρχήν ομόφωνα και όχι κατά πλειοψηφία, εκτός αντίθετης πρόβλεψης στο καταστατικό.

Ακόμη, η εταιρική ιδιότητα είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με την προσωπικότητα του κάθε εταίρου, ώστε να θεωρείται κατά κανόνα αμεταβίβαστη χωρίς τη συναίνεση των υπόλοιπων εταίρων.

Για τις εταιρικές υποχρεώσεις ευθύνονται κατά κανόνα έναντι των τρίτων, παράλληλα με την εταιρία και οι ομόρρυθμοι εταίροι με την ατομική τους περιουσία (εξωτερικές σχέσεις της εταιρίας).

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά προσδίδουν στις προσωπικές εταιρίες τη δομή των *κλειστών ή ατομιστικών ενώσεων*.

3. Χαρακτηριστικά των κεφαλαιουχικών εταιριών

5 Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες ιδιαίτερη σημασία έχει η εξασφάλιση και η διατήρηση του κεφαλαίου, όπως και οι εισφορές που το απαρτίζουν και όχι τόσο τα πρόσωπα των εταίρων.

Στις *εξωτερικές σχέσεις της εταιρίας* ο κεφαλαιουχικός χαρακτήρας αποτυπώνεται στο γεγονός ότι οι εταίροι δεν έχουν προσωπική ευθύνη για τις εταιρικές υποχρεώσεις, οι δε εταιρικοί δανειστές μπορούν να ικανοποιηθούν κυρίως από την εταιρική περιουσία.

Όσον αφορά στις *εσωτερικές σχέσεις* της εταιρίας, πρέπει να τονιστεί ότι δεν υπάρχει ανάγκη στενής συνεργασίας μεταξύ των εταίρων, γι αυτό και η εταιρική ιδι-

2. Βλ. γι' αυτές *Αλεξανδρίδου*, εις Δίκαιο προστασίας καταναλωτή, Ελληνικό - Ενωσιακό, (2015) επιμ. Αλεξανδρίδου, σελ. 662 επ.

όπτα μπορεί καταρχήν να μεταβιβάζεται ελεύθερα. Οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία, η οποία σχηματίζεται υποχρεωτικά, όχι με βάση τον αριθμό των εταίρων, αλλά με βάση το ποσοστό συμμετοχής του καθενός στο κεφάλαιο της εταιρίας. Όσον αφορά στη διοίκηση των εν λόγω εταιριών, με αυτήν είναι επιφορτισμένο ειδικό όργανο, τα μέλη του οποίου δεν αποκλείεται να είναι και τρίτοι.

Δύο είναι τα βασικά προβλήματα που χρήζουν αντιμετώπισης στις εταιρίες με κεφαλαιουχική δομή, πρώτον, η έλλειψη ευθύνης των εταίρων, που θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα των εταιρικών δανειστών και δεύτερον, ο κίνδυνος εκμετάλλευσης των εταίρων της μειοψηφίας από εταίρους, που κατέχουν την πλειοψηφία και λαμβάνουν αποφάσεις σε βάρος των συμφερόντων τους.

Από τα χαρακτηριστικά του ανοικτού αριθμού των εταίρων και του τρόπου λειτουργίας και διοικητικής οργάνωσης των κεφαλαιουχικών εταιριών, συνάγεται ότι στις εταιρίες αυτές αρμόζει η δομή του σωματείου.

Η πρακτική σημασία της διάκρισης των εταιριών σε προσωπικές (ατομιστικές ενώσεις) και κεφαλαιουχικές (σωματειακές ενώσεις), έγκειται στο γεγονός ότι, όπως ήδη τονίστηκε, για την πλήρωση των νομοθετικών κενών πρέπει να εφαρμόζονται συμπληρωματικά, αν μεν πρόκειται για ατομιστικές ενώσεις, οι διατάξεις των ΑΚ 741 επ. περί αστικής εταιρίας, αν δε πρόκειται για σωματειακές ενώσεις, οι διατάξεις των ΑΚ 78 επ. περί σωματείου .

4. Υπαγωγή των εταιρικών τύπων στις παραπάνω κατ' ιδίαν κατηγορίες

Προσωπική είναι η αστική εταιρία. Από τις εταιρίες του εμπορικού δικαίου, αμιγώς προσωπική θεωρείται η ΟΕ, επειδή παρουσιάζει τα κύρια χαρακτηριστικά των προσωπικών εταιριών, που αναφέρθηκαν. Ακολουθεί η ΕΕ και η αφανής εταιρία. Η αφανής είναι προσωπική μόνο για τον εμφανή εταίρο. Στην ίδια κατηγορία πρέπει να ενταχθεί και ο ΕΟΟΣ. Οι τελευταίες είναι προσωπικές εταιρίες, όχι όμως στον ίδιο βαθμό με την ΟΕ.

Στις κεφαλαιουχικές εταιρίες ανήκει πρώτον, η ΑΕ, ακολουθούν δε, όχι πάντοτε με αμιγή κεφαλαιουχικό χαρακτήρα, η ναυτική εταιρία, η ΕΠΕ και η ΙΚΕ.

Όσον αφορά στο σωματείο, το συνεταιρισμό και την ευρωπαϊκή συνεταιριστική εταιρία, οι εταιρικοί αυτοί τύποι έχουν μεν σωματειακή δομή, δεν θεωρούνται όμως κεφαλαιουχικές εταιρίες.

5. Δυνατότητες μετριασμού του προσωπικού ή του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα κάθε εταιρικού τύπου

Δεν πρέπει να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι η προσωπική εταιρία βρίσκεται σε σχέση απόλυτης αντίθεσης προς την κεφαλαιουχική. Οι δύο αυτοί ακραίοι τύποι είναι μάλλον ιδεατοί.

Πρώτον, ο ίδιος ο νόμος αναγνωρίζει επαμφοτερίζουσες μορφές εταιριών. Έτσι, η ετερόρρυθμη και η αφανής εταιρία, που είναι καταρχήν προσωπικές, έχουν και χαρα-

κτηριστικά κεφαλαιουχικών εταιριών (π.χ. οι αφανείς εταίροι της αφανούς εταιρίας δεν έχουν καμία ευθύνη για τις εταιρικές υποχρεώσεις), ενώ η ΕΠΕ, που είναι καταρχήν κεφαλαιουχική εταιρία, παρουσιάζει και εκφάνσεις προσωπικού χαρακτήρα. Στην εταιρία αυτή, όπως και γενικότερα στις κεφαλαιουχικές εταιρίες, υπάρχουν σε αρκετές περιπτώσεις περιορισμοί στην ελεύθερη μεταβίβαση του εταιρικού μεριδίου, ενώ για ορισμένες αποφάσεις των εταίρων απαιτείται ομοφωνία³.

- 9 Δεύτερον, και με την κατάλληλη διαμόρφωση της εταιρικής σύμβασης, δηλ. του καταστατικού, από μέρους των εταίρων, είναι δυνατόν προσωπική εταιρία να αποκτήσει χαρακτηριστικά κεφαλαιουχικής, εφόσον δεν πρόκειται για θέματα, που ρυθμίζονται με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου. Έτσι, στο καταστατικό μιας ΟΕ είναι δυνατόν να υπάρχει πρόβλεψη για ελεύθερη μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας (άρθρ. 256 Ν 4072/12) ή για περιορισμό της διαχειριστικής εξουσίας των εταίρων (άρθρ. 254 Ν 4072/12). Αντίστροφα πάλι, αλλά σε μικρότερο βαθμό, είναι δυνατόν σε κεφαλαιουχικές εταιρίες να συναντώνται χαρακτηριστικά προσωπικής, π.χ., να προβλέπεται στο καταστατικό μιας ΑΕ περιορισμός της δυνατότητας μεταβίβασης της μετοχής, στα όρια βέβαια που το επιτρέπει ο νόμος ή να προβλέπεται ότι η λήψη απόφασης των εταίρων για ορισμένα θεμελιώδη ζητήματα, πρέπει να είναι ομόφωνη.

Και βέβαια, ο νέος εταιρικός τύπος της ΙΚΕ, είναι μια κεφαλαιουχική εταιρία με αρκετά χαρακτηριστικά προσωπικών εταιριών. Είναι δυνατόν, π.χ., να υπάρξει είσοδος νέου εταίρου στην εταιρία, εφόσον ληφθεί ομόφωνη απόφαση από τους εταίρους, εκτός αν προβλέπει κάτι άλλο το καταστατικό (άρθρ. 89 Ν 4072/12).

II. Εταιρίες με νομική προσωπικότητα - χωρίς νομική προσωπικότητα

1. Γενικά περί νομικής προσωπικότητας

- 10 Θεμελιώδους σημασίας είναι η διάκριση των εταιριών σε αυτές, που έχουν νομική προσωπικότητα και σε αυτές, που στερούνται νομικής προσωπικότητας.

Η νομική προσωπικότητα των εμπορικών εταιριών αποκτάται με τη συμπλήρωση των όρων δημοσιότητας, που επιβάλλει ο νόμος για τη σύσταση του κάθε εταιρικού τύπου.

α. Με την απόκτηση της νομικής προσωπικότητας δημιουργείται ένα νέο υποκείμενο δικαίου, η ένωση προσώπων θεωρείται ιδιαίτερο πρόσωπο, ανεξαρτητοποιείται από τα κατ' ιδίαν μέλη της και αποκτά η ίδια ικανότητα δικαίου (ΑΚ 62) και δικαιπρακτική ικανότητα (ΑΚ 70). Επίσης, εφόσον η εταιρία είναι εμπορική, αποκτά και πτωχευτική ικανότητα, μπορεί δηλ. αυτή να κηρυχθεί σε πτώχευση για τα εμπορικά της χρέη.

Η απόκτηση νομικής προσωπικότητας από μια ένωση προσώπων έχει το βασικό πλεονέκτημα ότι προσδίδει σε αυτήν ευκαμψία και ευχέρεια δράσης. Όσον αφορά

3. Είναι χαρακτηριστικό, ότι η γερμανική θεωρία κάνει λόγο για «kapitalistische Personengesellschaften» και για «personalistische Kapitalgesellschaften», βλ. σχετ. *Schmidt, Gesellschaftsrecht*, § 3 I 2.

Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο ορίζει και το αντάλλαγμα, το οποίο πρέπει να είναι δίκαιο και να ανταποκρίνεται στην αξία των μετοχών αυτών, καθώς και τους όρους καταβολής του. Για τον προσδιορισμό της αξίας, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει πραγματογνωμοσύνη. Η τυχόν απόκτηση του ελέγχου της εταιρίας διαμέσου της εξαγοράς, λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη. Η αξία εξαγοράς δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό που πιθανολογείται ότι θα λάβουν οι ενάγοντες σε περίπτωση εκκαθάρισης της εταιρίας, το οποίο μπορεί το δικαστήριο να προσαυξήσει μέχρι 20% (άρθρ. 48α παρ. 5).

§ 11. Λογιστική οργάνωση της ΑΕ - Διάθεση των κερδών

Ι. Γενικά

- 1 Ο νόμος έχει καθιερώσει αναφαίρετο δικαίωμα των μετόχων στα κέρδη της ΑΕ¹, προϋπόθεση όμως για την άσκηση του δικαιώματος αυτού είναι η καταγραφή των εργασιών της εταιρίας σε λογιστικά βιβλία και η εξαγωγή των κερδών με βάση την πραγματική περιουσιακή κατάστασή της², όπως απεικονίζεται στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις.

Το ζήτημα της διανομής των κερδών δεν ενδιαφέρει όμως μόνον τους μετόχους κάθε ΑΕ, αλλά και τους τρίτους, κυρίως τους εταιρικούς δανειστές, ενεστώτες και μέλλοντες, επίσης, τα πρόσωπα που πρόκειται να συνάψουν συναλλαγές με την εταιρία, όπως και τους μελλοντικούς επενδυτές. Όταν μάλιστα πρόκειται για εταιρίες, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά, οι ενδιαφερόμενοι είναι πολύ περισσότεροι και η σύννομη τήρηση και δημοσίευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ΑΕ είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την αξιοπιστία του χρηματιστηρίου³.

Τα συμφέροντα των μετόχων της ΑΕ αφενός, και των τρίτων αφετέρου, φαίνεται να βρίσκονται σε οξεία αντίθεση. Οι πρώτοι επιθυμούν να λάβουν όσο το δυνατόν περισσότερα κέρδη, σε όσο το δυνατόν βραχύτερα χρονικά διαστήματα, ενώ στους δεύτερους συμφέρει η κατά αραιά χρονικά διαστήματα διανομή κερδών στους μετόχους και η συντηρητική απεικόνιση της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας, ώστε να μη διανέμονται ανύπαρκτα κέρδη, αλλά και να μην εμφανίζεται η εταιρία σε οικονομική κατάσταση καλύτερη από την πραγματική. Τούτο πολύ περισσότερο, καθώς η μη αληθής απεικόνιση της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας μπορεί να υποκρύπτει ως και παύση πληρωμών, πράγμα που σημαίνει ακόμη μεγαλύτερη διακινδύνευση των συμφερόντων των εταιρικών δανειστών.

1. Βλ. και στα προηγ., § 7 αριθ. 35.

2. Για το θέμα βλ. γενικότερα, *Παμπούκη Κ.*, Οι στόχοι του δικαίου της λογιστικής, ΕπισκεΔ 2005,882.

3. Βλ., π.χ., *Bosse*, Wesentliche Neuregelungen ab 2007 aufgrund des Transparenzrichtlinie-Umsetzungsgesetzes für börsennotierte Unternehmen, DB 2007, 39.

Την αντίθεση αυτή συμφερόντων προσπάθησε να διευθετήσει ο νομοθέτης με σειρά νομοθετικών μέτρων. Πρόκειται για μέτρα, με τα οποία επεδίωξε να κατοχυρώσει το συμφέρον των τρίτων, το οποίο πάντως κατά βάση συμπίπτει με το καλώς εννοούμενο συμφέρον των μετόχων. Τούτο, γιατί και των μετόχων συμφέρον είναι να έχει η εταιρία υγιείς οικονομικές βάσεις, ώστε να μπορεί να παράγει κέρδη στο μέλλον, διαφύλαξη δε των οικονομικών αυτών βάσεων είναι δυνατή μόνον, όταν διανέμονται πραγματικά και όχι πλασματικά κέρδη, που προκύπτουν με τεχνάσματα, γεγονός που μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της δεσμευμένης εταιρικής περιουσίας. 2

Για τη διατήρηση των υγιών οικονομικών βάσεων της ΑΕ, ο νόμος ρυθμίζει διεξοδικά τον τρόπο τήρησης των εταιρικών λογαριασμών, στους οποίους πρέπει να καταγράφεται η ακριβής οικονομική κατάσταση της εταιρίας στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης, κατά τρόπο ώστε να προκύπτει, αν στη χρήση αυτή υπήρξαν κέρδη ή ζημίες.

Εταιρική χρήση είναι το σταθερό χρονικό διάστημα, που καθορίζεται στο καταστατικό σύμφωνα με το νόμο, μετά το πέρας του οποίου επιβάλλεται η εξαγωγή των κερδών και η διανομή τους. Ο καθορισμός της δεν μπορεί να γίνεται κατ' απόλυτη κρίση των μετόχων. Ο νόμος απαγορεύει χρήση μακρύτερη των δώδεκα μηνών (άρθρ. 42 παρ. 1). Καθορισμός χρήσης συντομότερης των δώδεκα μηνών δεν είναι επίσης επιτρεπτός, γιατί τότε θα γινόταν και διανομή κερδών σε βραχύτερα χρονικά διαστήματα, πράγμα που θα ήταν αντίθετο προς τα συμφέροντα των τρίτων.

II. Λογιστική οργάνωση – Λογιστικά αρχεία – Ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις

1. Γενικά

Η λογιστική οργάνωση της εταιρίας, εκτός του γεγονότος ότι συμβάλλει στην εξαγωγή του διανεμητέου κέρδους, εξυπηρετεί και την όλη λειτουργία της εταιρικής επιχείρησης. Με το Ν 4308/14 για τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ), μετά από 35 χρόνια εκσυγχρονίστηκε το λογιστικό δίκαιο των κεφαλαιουχικών εταιριών στη χώρα μας, ενσωματώθηκε εν μέρει στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία 2013/34/ΕΕ για τις «ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών», η οποία τροποποίησε την οδηγία 2006/43/ΕΚ και κατήργησε την τέταρτη οδηγία (78/660/ΕΟΚ) για τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και την έβδομη οδηγία (83/349/ΕΟΚ) για τους ενοποιημένους λογαριασμούς κι έτσι, έγινε σοβαρό βήμα προς την κατεύθυνση απλούστευσης και κατάργησης της πολυνομίας στη χώρα μας. Σκοπός ήταν η καθιέρωση της απαραίτητης διαφάνειας, αξιοπιστίας και συγκρισιμότητας της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, όπως και η καθιέρωση συνθηκών που θα συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία της αγοράς, όπως ορίζεται στην αιτιολ. του έκθεσης, ενώ συγχρόνως ελπίζεται ότι ο νόμος αυτός θα αποτελέσει και σημαντικό εργαλείο ανάπτυξης της οικονομίας. Με το Ν 4403/16 ολοκληρώθηκε η προσαρμογή της νομοθεσίας μας προς την οδηγία 2014/95/ΕΕ «για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ όσον αφορά τη δημοσιο- 3

ποίηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών και πληροφοριών για την πολυμορφία από ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις και ομίλους».

Με τον Ν 4308/2014 είχαν καταργηθεί οι περισσότερες από τις διατάξεις του Ν 2190, που ρύθμιζαν τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, επίσης καταργήθηκε ο Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών και το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, όπως και οι «κατηγορίες» βιβλίων (Α' – Γ') και ορίζεται πλέον η προδιαγραφή, από τις υπόχρεες οντότητες, κατάλληλου διπλογραφικού και απλογραφικού (εσόδων-εξόδων) λογιστικού συστήματος, όπως θα αναφερθεί και παρακάτω. Ακόμη, καταργήθηκε η «αναλυτική λογιστική» και γενικά επεκράτησε τάση διευκόλυνσης της τήρησης των λογιστικών βιβλίων, τα οποία μάλιστα μετονομάζονται «λογιστικά αρχεία».

- 4 Υποκείμενα υπόχρεα σε τήρηση των λογιστικών κανόνων είναι πλέον οι «οντότητες», οι κατηγορίες των οποίων βάσει μεγέθους, αναπτύχθηκαν στο κεφαλαίο περί ελεγκτών⁴. Πρόκειται, κατά τον ορισμό του Παραρτ. Α του Ν 4308/14, για κάθε φυσικό ή ν.π. ή ένωση προσώπων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, επιχείρηση ή οργανισμό κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ανήκει στον ιδιωτικό ή στον δημόσιο τομέα. Μεταξύ των οντοτήτων αυτών αναφέρονται στο άρθρ. 1 παρ. 2 στοιχ. α' του Ν 4308/14 η ΑΕ, όπως επίσης η ΕΠΕ και η ΙΚΕ.

Η ΑΕ, όπως και οι άλλες δυο κεφαλαιουχικού τύπου εταιρίες, που αναφέρθηκαν, πρέπει να τηρούν τα προβλεπόμενα στο νόμο βασικά και πρόσθετα *λογιστικά αρχεία* (βιβλία). Επίσης, ανάλογα με την κατηγορία λόγω μεγέθους, στην οποία ανήκουν, έχουν αντίστοιχη υποχρέωση κατάρτισης των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων τους. Ακόμη, διατηρείται η υποχρέωση των οντοτήτων αυτών να παρακολουθούν, αν υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ της λογιστικής και της φορολογικής βάσης (άρθρ. 3 παρ. 5 Ν 4308) και βάσει αυτής έχουν τη δυνατότητα να συντάσσουν φορολογικό ισολογισμό και φορολογική κατάσταση αποτελεσμάτων⁵.

2. Τήρηση λογιστικών αρχείων

- 5 Ως λογιστικά αρχεία, νοούνται τα ονομαζόμενα πριν από το Ν 4308/2014 «βιβλία και στοιχεία». Οι διατάξεις των άρθρ. 3 επ. του Ν 4308/14 περί λογιστικών αρχείων προφανώς καταργούν τις διατάξεις των άρθρ. 8-11 ΕμπΝ για τα τηρητέα από τον έμπορο βιβλία, όχι όμως και τις δικονομικού δικαίου διατάξεις του ΕμπΝ (άρθρ. 12-

4. Βλ. στα προηγ. § 6 αριθ. 8.

5. Εκτός από την εμπορική, και η φορολογική νομοθεσία περιέχει διατάξεις, που ρυθμίζουν την κατάρτιση του ισολογισμού και οι διατάξεις αυτές δεν συμπίπτουν πάντοτε με τις σχετικές διατάξεις της εμπορικής νομοθεσίας, με συνέπεια να εμφανίζει ο ισολογισμός διαφορετικό αποτέλεσμα, αναλόγως αν συντάχθηκε με βάση τις ρυθμίσεις του φορολογικού ή του εμπορικού δικαίου. Η μέθοδος που ακολουθείται σε άλλες χώρες να συντάσσεται ένας ισολογισμός εκμετάλλευσης και ένας χωριστός φορολογικός ισολογισμός έχει το πλεονέκτημα ότι αποφεύγονται έτσι προβλήματα από αντιφάσεις μεταξύ των αντίστοιχων νομοθετικών ρυθμίσεων. Για το θέμα, βλ. *Γρηγοράκου*, *Ισολογισμός εκμεταλλεύσεως και φορολογικός ισολογισμός*, (1970), *τον ίδιο*, *Ανάλυση - ερμηνεία του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου*, 13η έκδ., 2008.

17) και του ΚΠολΔ για την εμφάνιση των εμπορικών βιβλίων⁶. Στην έννοια των λογιστικών αρχείων περιλαμβάνονται και άλλα ακόμη δεδομένα, βάσει των οποίων μπορούν να τεκμηριωθούν οι συναλλαγές μιας οντότητας. Τα λογιστικά αρχεία, χειρόγραφα ή ηλεκτρονικά, μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνουν τα κλασσικά λογιστικά βιβλία, δηλ. ημερολόγια, αναλυτικά και συγκεντρωτικά καθολικά ή απλογραφικά βιβλία, κατά περίπτωση, και αναλυτικές απογραφές περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων. Επίσης, μπορεί να περιλαμβάνουν αρχεία στα οποία παρακολουθούνται τα αποθέματα και οι κινήσεις τους κατά ποσότητα ή και αξία και μισθοδοτικές καταστάσεις και λοιπά στοιχεία, που απαιτούνται για τη σύνταξη τους, όπως και τα βιβλία πρακτικών των συνεδριάσεων της γ.σ. και των συνεδριάσεων του δ.σ., έγγραφα συντασσόμενα για κάλυψη υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη φορολογική (π.χ., δηλώσεις Φ.Π.Α.) ή άλλη νομοθεσία κ.α. Εκτός από τις *πολύ μικρές επιχειρήσεις*, οι υπόλοιπες οντότητες που εμπίπτουν στα ΕΛΠ εντάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με το μέγεθος τους και αντίστοιχα είναι τα αρχεία, που πρέπει υποχρεωτικά να τηρούν. Πάντως, συγκεκριμένοι τύποι εταιριών, όπως οι εισηγμένες, οι εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου κ.λπ. έχουν υποχρέωση εφαρμογής των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ)⁷, ανεξαρτήτως μεγέθους.

Οι *πολύ μικρές επιχειρήσεις*, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνά το 1.500.000 ευρώ μπορούν να τηρούν απλογραφικά βιβλία, καθώς οι βασικές πληροφορίες, που απαιτούνται για τη σύνταξη μιας απλοποιημένης κατάστασης αποτελεσμάτων, μπορούν να αντληθούν και από αυτά. Αν ο κύκλος εργασιών τους υπερβαίνει τα 1.500.000 ευρώ εντάσσονται στις υπόλοιπες κατηγορίες και πρέπει να τηρούν διπλογραφικά βιβλία⁸.

Τα λογιστικά αρχεία, είτε πρόκειται για ημεδαπές, είτε για αλλοδαπές ΑΕ, πρέπει να τηρούνται στην ελληνική γλώσσα (άρθρ. 3 § 7 Ν 4308), μεταξύ άλλων λόγων και για να μη δυσχεραίνεται ο κρατικός έλεγχος. Τα λογιστικά στοιχεία (παραστατικά) μπορούν να συντάσσονται και σε ξένη γλώσσα.

3. Κατάρτιση των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

α. Γενικά

Για το κλείσιμο κάθε εταιρικής χρήσης, ο νόμος ορίζει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, τις οποίες έχουν υποχρέωση να καταρτίζουν οι ΑΕ, ανάλογα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν (άρθρ. 16 Ν 4308/2014).

Οι *μεγάλες ΑΕ*, πρέπει να καταρτίζουν χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται: α) ο ισολογισμός ή κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης, β) η κατάσταση αποτελεσμάτων (πίνακας), γ) η κατάσταση μεταβολών καθαρής θέσης (πίνακας), δ) η κατάσταση χρηματορορών (πίνακας) και ε) το προσάρτημα (σημειώσεις).

6. Βλ. και Περράκη, Το Νέο Δίκαιο της α.ε., σελ. 10, τον ίδιο, ΓενΜερΕμπΔ 2011, σελ. 247 επ.

7. Βλ. στα επόμενα, αριθ. 43.

8. Βλ. Μιχελινάκη, Ο τρόπος τήρησης των λογιστικών αρχείων με τα ΕΛΠ, Επιχείρηση 2015, 112 επ, 116.

Στις *μεσαίες ΑΕ* είναι υποχρεωτική η τήρηση των ίδιων καταστάσεων, με εξαίρεση την κατάσταση χρηματορροών.

Στις *μικρές και πολύ μικρές ΑΕ*, η υποχρέωση περιορίζεται στην κατάρτιση: α) ισολογισμού ή κατάστασης οικονομικής θέσης, β) κατάστασης αποτελεσμάτων και γ) προσαρτήματος. Οι πολύ μικρές ΑΕ μπορούν πάντως να περιορίζονται σε κατάρτιση συνοπτικού ισολογισμού και συνοπτικής κατάστασης αποτελεσμάτων.

β. Κατάρτιση του ισολογισμού

7 Προϋπόθεση για την κατάρτιση του ισολογισμού αποτελεί η *σύνταξη απογραφής* (άρθρ. 41 Ν 2190). *Απογραφή* είναι η κατάσταση, που απεικονίζει με κάθε λεπτομέρεια την περιουσία της εταιρίας σε δεδομένη χρονική στιγμή, δηλαδή η κατάσταση που περιέχει αναλυτικά τα κατ' ιδίαν στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού της ΑΕ. Απογραφή πρέπει να συντάσσεται κατά την έναρξη λειτουργίας της εταιρίας και στο τέλος κάθε εταιρικής χρήσης.

8 *Ισολογισμός* είναι η κατάσταση, η οποία απεικονίζει συνοπτικά και κατ' αντιπαροβολή το ενεργητικό και το παθητικό της εταιρίας. Εμφανίζει κατά ομάδες τα περιουσιακά στοιχεία, που στην απογραφή εμφανίζονται αναλυτικά. Η δομή του ισολογισμού καθοριζόταν από το άρθρ. 42γ Ν 2190, το οποίο καταργήθηκε από το άρθρ. 38 παρ. 5 του Ν 4308/2014 και έκτοτε κάθε παραπομπή στο άρθρο αυτό νοείται ως παραπομπή στο άρθρ. 16 του Ν 4308/2014.

Η περιουσιακή κατάσταση της εταιρίας καταγράφεται στον ισολογισμό σε δύο σκέλη. Στο πρώτο περιλαμβάνονται τα ενεργητικά και στο δεύτερο, τα παθητικά στοιχεία. Όταν το σκέλος του ενεργητικού είναι μεγαλύτερο από το σκέλος του παθητικού, το ποσό της διαφοράς παριστά τα κέρδη της εταιρίας. Στην αντίθετη περίπτωση, η εταιρία έχει ζημίες και η διαφορά παριστά το ποσό της ζημίας. Το κέρδος, ως οφειλή προς τους μετόχους, όπως και η ζημία αναγράφονται στο σκέλος του παθητικού.

Στο άρθρ. 22 Ν 4308/2014 περιγράφεται η κατηγορία των υποχρεώσεων που πρέπει να καταγράφονται στον ισολογισμό. Πρόκειται για τρεις υποκατηγορίες υποχρεώσεων της επιχείρησης προς τρίτους, οι οποίες συγκροτούν το σύνολο του *παθητικού σκέλους του ισολογισμού*, είναι δε αυτές οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, οι μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και οι προβλέψεις⁹.

Ως *χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις* μιας οντότητας ορίζονται οι δεσμεύσεις, που αναλαμβάνει αυτή στο πλαίσιο των επιχειρηματικών της συναλλαγών. Ενδέχεται να προέρχονται αυτές από διάφορες μορφές απλών ή σύνθετων συμβάσεων, στις οποίες προβλέπεται ο τρόπος πραγματοποίησης της μελλοντικής κάλυψής τους είτε με μεταφορά σε τραπεζικό λογαριασμό είτε με παράδοση επιταγών ή συναλλαγματικών. Χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι και η λήψη ενός δανείου από πιστωτικό ίδρυμα. Στους κανόνες επιμέτρησης (αποτίμησης) που θεσπίζει ο νόμος, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αναγνωρίζονται, δηλ. αποτιμώνται, στο οφειλόμενο ποσό,

9. Βλ. και, *Σγουρινάκη*, Οι λογιστικές υποχρεώσεις μιας οντότητας και η εμφάνισή τους στον Ισολογισμό, σύμφωνα με τα ΕΛΠ, Επιχείρηση 2015, 910 επ.

όπως αναγράφεται στη σύμβαση και απεικονίζεται στα αρχεία (βιβλία). Στη συνέχεια, στις κατά καιρούς επιμετρήσεις, αναγνωρίζονται αυτές στα πράγματι οφειλόμενα ποσά. Προβλέπεται πάντως και η αποτίμηση τους στο αποσβέσιμο κόστος, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου ή τη σταθερή μέθοδο.

Ως *μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις* νοούνται αυτές που συνιστούν μεν μια υποχρέωση με ευρεία έννοια, η οποία όμως δεν προκύπτει από σύμβαση ή από έκδοση κάποιου παραστατικού. Ως παράδειγμα μπορούν να αναφερθούν οι προβλέψεις. Στις υποχρεώσεις αυτές εντάσσονται και οι «αναβαλλόμενοι» φόροι. Με τον όρο αυτό μάλλον πρέπει να νοούνται οι μελλοντικοί φόροι.

Ο ισολογισμός μιας α.ε που καταρτίζεται βάσει των χρηματοοικονομικών στοιχείων *στο κόστος*, παρουσιάζει τις υποχρεώσεις στις δυο γνωστές κατηγορίες, στις μακροπρόθεσμες και στις βραχυπρόθεσμες και ακολουθούν οι προβλέψεις, που μπορεί να είναι για παροχές σε εργαζόμενους και λοιπές προβλέψεις (για παροχές μετά την έξοδο από την υπηρεσία, για αποζημιώσεις αποχωρούντων από την εργασία κ.λπ.).

Οι *προβλέψεις* στον Ισολογισμό αναγνωρίζονται αρχικά και αποτιμώνται στη συνέχεια, στο ονομαστικό ποσό που αναμένεται να απαιτήσει ο αντισυμβαλλόμενος για το διακανονισμό τους. Πάντως, είναι δυνατόν μια πρόβλεψη να αποτιμηθεί στην παρούσα αξία των ποσών, που αναμένεται να απαιτηθούν για τον οριστικό διακανονισμό τους.

Ο νόμος θεσπίζει κανόνες επιμέτρησης, οι οποίοι βασίζονται στην παραδοχή του ιστορικού κόστους, δηλ. του κόστους κτήσης ή ιδιοπαραγωγής. Οι εν λόγω κανόνες επιμέτρησης θεσπίζονται συγκεκριμένα, ως προς τα ενσώματα και τα άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης (και τις επ' αυτών αποσβέσεις και απομειώσεις) και τις χρηματοδοτικές και λειτουργικές μισθώσεις (άρθρ. 18), τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (άρθρ. 19) τα αποθέματα και τις υπηρεσίες (άρθρ. 20), τις προκαταβολές δαπανών και τα λοιπά μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (άρθρ. 21), τις χρηματοοικονομικές και μη χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και τις προβλέψεις (άρθρ. 22), επίσης τις κρατικές επιχορηγήσεις και τους αναβαλλόμενους φόρους (άρθρ. 23). Εναλλακτικά προς τον τρόπο επιμέτρησης κατά τους παραπάνω κανόνες, παρέχεται και η δυνατότητα, τα επί μέρους περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις της επιχείρησης να επιμετρώνται στην *εύλογη αξία τους*, μετά την αρχική τους αναγνώριση (άρθρ. 24 Ν 4308/2014).

γ. Κατάρτιση της κατάστασης αποτελεσμάτων

Ο Ν 4308/2014 καθορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στην *κατάσταση αποτελεσμάτων* (άρθρ. 25) και στην *καθαρή θέση* (άρθρ. 26). Ακόμη, ρυθμίζει θέματα συναλλαγών και στοιχείων σε ξένο νόμισμα (άρθρ. 27), όπως και ζητήματα μεταβολών λογιστικής πολιτικής και διόρθωσης λαθών (άρθρ. 28).

Η *κατάσταση αποτελεσμάτων* αποτελείται από την κατάσταση αποτελεσμάτων *κατά λειτουργία* και την κατάσταση αποτελεσμάτων *κατ' είδος*, οι οποίες πρέπει να καταρτίζονται ταυτόχρονα¹⁰. Για την κατάρτιση τους απαιτείται η σύνταξη Φύλλου

10. Βλ. *Σγουρινάκη*, Επιχείρηση 2016, 225 επ.

Μερισμού, ώστε να συντελεστεί ο επιμερισμός των δαπανών κατά λειτουργικό προορισμό. Την κατάσταση αποτελεσμάτων κατ' είδος προβλέπουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), όπως και η οδηγία 2013/34/ΕΕ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2014/95/ΕΕ.

- 10 Βασική αρχή για την κατάρτιση της κατάστασης αποτελεσμάτων είναι η *αρχή του δεδουλευμένου* (ή άλλως, «αρχή του δουλεμένου», όπως αναφέρεται και παρακάτω). Βάσει της αρχής αυτής, τα έσοδα γενικώς αναγνωρίζονται μέσα στην περίοδο κατά την οποία καθίστανται αυτά δεδουλευμένα. Διακρίνονται στα έσοδα από πώληση αγαθών και στα έσοδα από παροχή υπηρεσιών και αναγνωρίζονται, όταν συντρέχουν οι προβλεπόμενες στο νόμο προϋποθέσεις. Επίσης αναγνωρίζονται τα έσοδα που προέρχονται από τόκους, καθώς και από μερίσματα λόγω συμμετοχής στο κεφάλαιο άλλης οντότητας. Όσο για τα κέρδη, αυτά παρουσιάζονται πάντοτε στην κατάσταση αποτελεσμάτων με το καθαρό τους ποσό (έσοδα μείον έξοδα = κέρδη, εφόσον: έσοδα > έξοδα). Το ίδιο ισχύει και για τις ζημίες (έξοδα μείον έσοδα = ζημίες, εφόσον: έσοδα < έξοδα).
- 11 Τα έξοδα της εταιρίας, όπως εμφανίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν: τα έξοδα ίδρυσης, το κόστος κτήσης ή κόστος παραγωγής κατά περίπτωση των πωληθέντων αγαθών ή υπηρεσιών, τις κάθε είδους δαπάνες μισθοδοσίας εργαζομένων, περιλαμβανομένων των προβλέψεων για μελλοντικές παροχές, τα έξοδα έρευνας, τα έξοδα ανάπτυξης, τις επισκευές, τις αποσβέσεις ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων, τους τόκους με τα συναφή έξοδα, τα έξοδα και τις ζημίες που προκύπτουν από την επιμέτρηση υποχρεώσεων σύμφωνα με το νόμο, τις προκύπτουσες ζημίες που παρουσιάζονται με το καθαρό ποσό τους, το φόρο εισοδήματος της περιόδου, τρέχοντα και «αναβαλλόμενο» κατά περίπτωση, και κάθε άλλο έξοδο, που θα προκύψει και δεν περιλαμβάνεται στις παραπάνω κατηγορίες (άρθρ. 25 παρ. 12).

δ. Κατάρτιση του προσαρτήματος

- 12 δ) Για την κατάρτιση του προσαρτήματος επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, πρέπει να ακολουθούνται οι γενικές αρχές σύνταξης, που ορίζονται στο άρθρ. 29, όπου ορίζεται και το περιεχόμενο, ανά κονδύλι, των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Οι αρχές που πρέπει να ακολουθούνται είναι οι εξής. Οι πληροφορίες επί των κονδυλίων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να παρατίθενται με τη σειρά, με την οποία τα κονδύλια αυτά παρουσιάζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Όταν γίνεται χρήση συντομεύσεων, διαγραμμάτων ή συμβόλων, πρέπει να δίνονται με σαφήνεια οι απαιτούμενες για την κατανόηση τους πληροφορίες (άρθρ. 29 παρ. 1). Κατά τα λοιπά, το προσάρτημα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τις επεξηγηματικές πληροφορίες και αναλύσεις των παρ. 3 έως 34 του άρθρ. 29, εκτός αν στον ίδιο το νόμο προβλέπεται εξαίρεση.
- 13 Πρέπει να αναφερθεί ότι, όταν πρόκειται για πολύ μικρές οντότητες, προβλέπεται *απλοποιήσεις και απαλλαγές* ως προς τα ζητήματα επιμέτρησης των διαφόρων στοιχείων και ως προς τα ζητήματα σύνταξης του προσαρτήματος (άρθρ. 30) και τούτο, στο πλαίσιο της αρχής «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» «think small first», που έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

ISBN: 978-960-562-620-4

15827